

”אל תמתינו שמישהו
אחר יתפלל בעדכם
תתפללו בעצמכם
על עצמכם, ודעו
שהתפילה תמיד עוזרת”

מזן הגאון הגדול
רבי יצחק זילברשטיין שליט”א
על כוחה של תפילה

סיום המחזיק
התפילה

לקראת שבועת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il: לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 407

פנינים לפרשת וישלח

פעמים רבות נכנסתי עם יהודים אל מרן גאון ישראל ה'קהילות יעקב' זצ"ל, ואחרי שבירך אותם בחום לבו, היה נוהג לומר: "אל תמתינו שמישהו אחר יתפלל בעדכם תתפללו בעצמכם על עצמכם, ודעו שהתפילה תמיד עוזרת, כל תפילה, אין דבר כזה שתפילה חוזרת ריקם! לא קיים דבר כזה במציאות!"

מרן הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על כוחה של תפילה

בעקבותיו באקדחים שלופים כך כברת דרך ארוכה למדי עד בית הכנסת הגר"א, "וכיון שלהיכנס לבית הכנסת היה אסור להם, על פי חוק מיהרתי לחדור פנימה ונעלמתי מעיניהם".
מבעד לחלונות הוא מבחין שהחיילים ממתינים לו בחוץ, ולבו נוקש... אבל כיון שאבא הבטיח שיתפללו עליו, יצא הילד את בית הכנסת והחל לצעוד לכיוון הבית.
מפקד הפלוגה הבריטית התקדם לעבר הילד, וכדי להוכיח לו שהחוצפה שלו נגד החיילים עברה כל גבול, הרים את רגלו - עם הנעל הצבאית הכבדה - כדי לבעוט בו בעצמה.

וְהָיָה הַמַּחְנֶה הַנֶּשְׂאָר לְפָלִיטָה (ל"ב ט)

התקין עצמו לשלשה דברים לדורו, לחפילה, ולמלחמה. (כ"ז)

את המעשה הבא על כוחה של תפילה, סיפר לנו הרה"ג רבי יצחק שבדרון, בנו של הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל:
"הטלת "עוצר" בתוקפה שקדמה למלחמת השחרור היתה מעשה של יום ביומו ומי שהיה נתפס כשהוא מהלך ברחוב בשעת העוצר, הכניס את עצמו לסכנה גדולה, שהגיעה לפעמים עד כדי פיקוח נפש.
פעם אחת בעת העוצר, ואני הייתי עדין ילד קטן, התעוררתי בבוקר, וכדרכו של ילד פתחתי את החלונות כדי להביט בטנקים שסבבו ברחובות.
כשראה אבי בכך, צבט בלחיי ואמר לי כדברים האלה: 'כיון שהתעוררת כל כך מקודם אני רוצה שתלך לבית הכנסת הגר"א שם עומדים כעת עשרות איש בתפילת ותיקין, ותביא להם מזונות ושתית קפה'.
גם אני, כילד, ידעתי את הסכנה הכרוכה ביציאה לרחוב בשעת העוצר, ושאלתי את אבא האם אינו חושש מכך. ואבא השיב לי, כשבת צחוק על שפתיו, 'אני אתפלל עליך, אל תדאג'.
מה שר' שלום כנראה, לא ידע שהחיילים הבריטים שהיו ממונים על שמירת העוצר הסתתרו מתחת לחלונות ביתו, וכשאך יצא הילד את הבית, קפצו אלה ממחבואם וציוו עליו להרים את הידיים...
יצחק'ה הקטן ממשיך ללכת כאילו לא ארע דבר. והחיילים

והנה אך הרים את הרגל מעד הקצין והתגלגל כמה פעמים, ללא שהייתה סיבה הגיונית לכך. "אני המשכתי ללכת בנחת, והחיילים כבר לא העזו לפגוע בי. כי אבא התפלל..."

אל תמתינו שמישהו אחר יתפלל בעדכם תתפללו בעצמכם על עצמכם

פעמים רבות נכנסתי עם יהודים חולים אל מרן גאון ישראל ה'קהילות יעקב' זצ"ל, ואחרי שבירך אותם בחום לבו, היה נוהג לומר: "אל תמתינו שמישהו אחר יתפלל בעדכם תתפללו בעצמכם על עצמכם, ודעו שהתפילה תמיד עוזרת. כל תפילה. אין דבר כזה שתפילה חוזרת ריקם! לא קיים דבר כזה במציאות!"

פעם ניגש אלי חולה ואמר לי שגם הוא שמע את הדברים יוצאים מפיו של הסטייפלער, "אבל מה אעשה שמזה תקופה ארוכה אני מתפלל ומתפלל אל הקב"ה בכוונה גדולה ושום דבר לא זז" - - - שאלתו, כמובן, אינה שאלה ומן הדין היה לחזור בפניו שוב ושוב על דבריו של הסטייפלער ולחזקו בעניין זה, כדי שיאמין שאכן כך הם פני הדברים, ששום תפילה אינה חוזרת ריקם, וכל מילה וכל הגה שאדם מוציא מפיו בעת התפילה, משפרים את מצבו בזה ובבא. אבל כיון שהיהודי היה שבור ורצוצן, ונזקק לעידוד, החלטתי לסבר את אזניו בסיפור ששמעתי באותה תקופה.

בין שתי מלחמות העולם נסע אחד משליטיה של צרפת לביקור ברוסיה, בליווי פמליה גדולה של שרים ויועצים. בבואם לרוסיה, הוגשה לפניהם ארוחת צהרים דשנה בביתו של השליט המארח. בין יתר המאכלים שהונחו על השולחן, היה גם ה'קישקע', והמאכל הזה התחבב במיוחד על השליט הצרפתי, עד כדי כך שלא התבייש ללקק את אצבעותיו בעת האוכל, ואף לבקש עוד... בעיצומה של הסעודה הוא קרא לשר הטבחים שלו וציווה עליו שיגש לעמיתו, שר הטבחים הרוסי, ויקח ממנו את המתכון להכנת הקישקע, "וכשנחזור לצרפת, תעשה לי את האוכל הטעים הזה מידי יום ביומו".

השר הצרפתי עשה את שנצטווה, וכשהגיעה חזרה לארמון בפריס הכין גם הוא את הקישקע, והגישו לפני השליט, שעשה 'הכנות רבות' לפני שישב לאכול בידעו שעכשיו הוא הולך לטעום את אחד המטעמים שהתחבב עליו ביותר בעת האחרונה.

שר הטבחים עומד לצידו, ממתין למחמאות שתצאנה מפי ה'בוס' שאולי יחליט אף על העלאה במשכורת עקב המאכל הטעים שהוכן לו.

והנה רק קרב השליט את התבשיל לפיו, וכמעט שהקיא מחמת הריח הנורא שנדף ממנו... הוא ניסה, לשוא, לשמור על קור רוחו וכלה את זעמו בשר הטבחים תוך שהוא צועק עליו בכעס נורא:

"מה קרה לך? הרי כשטעמתי ממאכל זה ברוסיה, הרגשתי בו טעם גן עדן, ולא היה מאכל יותר טוב ממנו, ומה ארע עתה שאינני יכול אפילו לקרב את המאכל לפי מחמת הריח?! הלא מן הדין אני צריך לפטר אותך באופן מידי!"

נבהל שר הטבחים לנפשו ולפרנסתו, ולא ידע מה להשיב לאדונו. "עשיתי ככל שצויתני, ולקחתי מעמיתי הרוסי את המתכון המדויק, רשמתי כל מילה ומילה ולא החסרתני ולו פרט אחד מכל מה שהיה כתוב שם".

אבל השליט הצרפתי לא נרגע; העצה היחידה שיכול אני לתת לך לפני שאפטר אותך ממשרתך, היא שתחזור לרוסיה, תספר לשר הטבחים מה קרה, ותשאל אותו על מה ולמה הבאיש כל הקישקע. בלית ברירה חזר השר בבושת פנים לרוסיה, וכאשר שמע עמיתו את מה שארע, שאל אותו שאלה אחת: "האם שטפת את הקישקע לפני הבישול?"

הביט הצרפתי בתמיהה על עמיתו הרוסי, והשיב בשלילה. "וכי היכן היה כתוב במתכון שצריך לשטוף את הקישקע?! - - -"

"סכל שכמותך", הגיב הרוסי בגיחוך. "יש דברים שלא כותבים במתכון... כל אחד צריך להבין לבד שאי אפשר להכניס לסיר הבישול סוג כזה של מאכל כמו קישקע בלי לשטוף אותו לפני כן..."

ואתה עוד מתפלל מדוע הבאיש המאכל שעשית?! החולה הקשיב לסיפור בשום שכל, אבל עדיין לא הבין מה ברצוני לומר לו. ואז נטלתי את ידיו בחביבות וסברתי שהלקח שאפשר להוציא מכאן הוא שכשם שלפעמים אפשר להעתיק את המרשם הכי טוב והכי טעים, אבל אם לא שוטפים לפני כן את המאכל, לא יצא מכך מאומה, כך המסקנה גם לגבינו בענין התפילה:

כפי ששמעת מפי הסטייפלער אין לך מרשם בדוק ומנוסה יותר להצלחת האדם ולרפואתו מאשר התפילה. ברם, כאשר הנך בא וטוען שהתפילה לא פועלת אצלך מאומה, אתה צריך לבדוק האם שטפת את הפה שלך לפני התפילה מכל הדיבורים האסורים, לשון הרע ושקרים, רכילות וחנופה!

כי אם לא שטפת, כיצד תועיל התפילה? בוודאי כל תפילה פועלת משהו, וכל תפילה יכולה היא שתעלה לשמי-שמים ותמליץ לפני כסא הכבוד בעבור המתפלל: בתנאי אחד, שהפה, דרכו יוצאת התפילה יהיה נקי ומטוהר מכל רבב.

(הגדה של פסח חשוקי חמד)

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

באחד הימים התקבל מכתב למרן הגרי"ז זצ"ל שבו למרבה האימה, הוא נדרש להתייצב במשרדי הנ.ק.וו.ד. הנודע לשימצה, שכידוע, רק לשמע שמו היתה אוחזת באנשים חלחלה, וכל מי שנצרך לכתובת כלשהי ברחוב בו עמד הבנין ששימש את הארגון, היה הולך סחור סחור, כדי שלא יאלץ להיתקל פנים מול פנים בבנין המאיים...

הניסים והסייעתא דשמיא של מסעותיו של מרן הגרי"ז סאלאווייציק זצוקללה"ה

כִּי שָׁרִיתָ ... וְתוֹכַל (לב כט)

עם כניסת הצבא הרוסי לוילנא, כאשר קציני הצבא ופקידי השלטון הרבים שבאו בעקבותיהם נצרכו לדירות עבור בני משפחותיהם, עברו שליחי השלטון מבית לבית על מנת לבחון את ההיצע העומד לרשותם, וכל דירה שנראתה להם מתאימה סומנה על ידם, ולבעליה הודיעו כי בימים הקרובים יפקדו את ביתו קצינים ובני משפחותיהם, ובמידה והיא תמצא חן בעיני מי מהם, הרי שיהיה עליך לפנותה תוך ארבעים ושמונה שעות.

תמורת הדירות שיושביהן אולצו בעל כרחם לפנות לטובת קציני הממשל ופקידיו, היו הרוסים נותנים דירה אחרת באחת העיירות שבפרברי וילנא, באומרם כי: "לא כולם צריכים לגור בוילנא, רק האישים החשובים..."

כך נראה היה הצדק בעיני הסובייטים שרוממות השוויון בגרונם. והנה לא חלפו ימים מועטים עד שאנשי צבא הופיעו בפתח מעונם של מרן הגרי"ז וילדיו, והואיל והיתה מרווחת ונאה, רשמו אותה תיכף ככזו המיועדת לקציני הצבא. תמורתה, רשמו הללו דירה אחרת שאליה יוכלו בני הבית לעבור.

והנה אחר בדיקה התברר גם אז כיצד נראה ה'צדק' בעיני השלטון הרוסי - שכן ה'דירה' לא היתה כי אם חורבה נטושה בלב שדה מחוץ לעיר, נעדרת חלונות ודלתות. אלא שלא היה בפרט ה'שולי' הזה כדי לשנות את הפקודה שתוך יומיים עליהם לפנות את הדירה עם חפציהם. ובכן התחילו בני הבית לארוז לתוך ארגזים את מיטלטליהם, בלב כבוד וחרד מפני הבאות. אמנם כאשר מרן הגרי"ז הבחין בכך היה מאד לא שבע רצון מזה, ואמר שאין להשגיח על הוראתם לפנות את הדירה ולא בידם הדבר תלוי כי אם ברצון ה' בשמים, ועל כן אם נתחזק בתפילה ובאמונה בהש"ת, טוב לא יוכלו להרע לנו, והסמך לכך את ביאורו הנודע עה"פ: "ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל". והדבר תמוה, שהלא טרם נפגש עם עשו, וכיצד אומר לו המלאך שכבר יכל לו לעשיו וניצחו.

אין זאת אלא, שהעיקר נקבע על פי המלחמה הרוחנית, ועל כן כאשר יכל לשרו של עשיו כבר נסתים הדבר והמלחמה הגשמית

כבר מוכרעת ועומדת.

ואמנם כדבריו כן היה. חלפו עברו להם היומיים, ולאחריהם עוד מספר שבועות ועד צאתם את וילנא, באורח פלא לא ניטלה מהם הדירה, ורק עם צאתם לא"י כאשר כבר עמדו בחוץ עם כל החפצים בדרכם אל הרכבת, הגיעו אנשי הצבא והחרימוה תיכף לצרכם. ויהי לאות ולמופת.

בקשת מפלט מעמק הבכא

לכל היה ברור כי וילנא לא תשאר לפליטה לאורך זמן. הצורך החיוני בבקשת מפלט התחזק שבעתיים עם בואם של הרוסים שוב, והשתלטותם על ליטא. טבעת החנק המתהדקת סביב צואר התושבים וגזירותיהם הכלכליות שצצו חדשות לבקרים, לא הותירו ספק באשר לטיב החיים הצפוי תחת שלטונם. אם נכונים היו הדברים באשר לאוכלוסיה בכלל, הרי שלגבי הרבנים ובני הישיבות שנואי נפשו של שלטון הרשע הסובייטי - על אחת כמה וכמה.

עם הזמן החלו אף להתפתח ניצני מאבק כוחות בין הרוסים לגרמנים בני הברית בתקופה הראשונה למלחמה, והחשש שגורלם של יהודי ליטא והמוני הפליטים שמצאו בה מחסה זמני, ישווה לגורל היהודים

שבתחומי הכיבוש הגרמני. נראה קרוב ומאיים. ככל שהשמועות על ה"פתרון הסופי" שהועידו הצוררים הנאצים ליהודים כמו הקמת הגיטאות בערים השונות ברחבי פולין. הסתננו והגיעו לאזניהם, כך התעוררה ביתר שאת הדחיפות שבהימלטות מליטא.

נערכים לנסיעה

בחשש כבד הגישו בני ביתו של מרן זצ"ל את הבקשה לאישור נסיעה לארץ ישראל. היטב זכרו מה עלה בגורלם של כחצי מיליון יהודים תושבי מזרח פולין בראשית ימי המלחמה שהגישו בקשה לעבור את הגבול אל מערבה של פולין שבשליטת הגרמנים, והרוסים, ששלטו אז בכל חלקה המזרחי של פולין הגלו את כולם לסיביר הקפואה.

רבינו היה מספר, כי המתח שחשו בימים שלאחר בקשת אישור ההגירה היה כה גדול עד שבאותו לילות היה כל רשרוש קל שהגיע לאזניהם מעברו של שער החצר בה התגוררו, מחריד אותם משלוותם, מחשש שמא אלו קול צעדיהם של שוטרי המשטרה החשאית הבאים להניח עליהם את ידם ולהגלות אותם סיביר ב"עונן" בקשת אשרת יציאה מתחומי שלטון ה"צדק" הרוסי.

בעיה נוספת שעמדה בפניהם היתה, העובדה כי רק בני משפחה שמתחת לגיל שמונה עשרה היו כלולים בסרטיפיקט של ראש המשפחה, ואילו במקרה שלהם, הן רבי יוסף דב זצ"ל והן הבת הגדולה, הרבנית פיינשטיין, היו כבר מעל גיל זה. למעשה, רבי יושע בער, יכל להשתמש בנתיב הבריחה שזימנה ההשגחה העליונה לבני הישיבות בדמות הנסיעה ליפאן, ולשם כך היה עליו להנפיק אשרת יציאה, ובכך להבטיח לעצמו דרך הצלה, אלא שבשל בעיות הלכתיות שונות נמנע מלנקוט באפשרות זו, ועל כן אחז בדרך של "שב ואל תעשה" והמתין לישועת ה' שתבוא בדרך שיעלה לרצון לפניו. אולם הג"ר לייב מאלין זצ"ל מגדולי ומובחרי תלמידי ישיבת מיר שאחז בדעה כי על רבי יוסף דב לנצל את האפשרות הזו, ביקש ממנו יום אחד את דרכו באמתלה כלשהי, וכך, מבלי ידיעתו הלך להסדיר עבורו אשרת יציאה ליפאן... הצעד הזה, כפי שהתברר מאוחר יותר היה פתח ההצלה של רבי יוסף דב מגיא ההריגה ועל סמך זה ניתנה לו לימים אשרת יציאה מתחומי רוסי.

באשר לבת, הרבנית פיינשטיין ע"ה. הוחלט "להפחית" מגילה האמיתית, ולרשום אותה במשרדי ההגירה כתאומה של אחיה הצעיר - רבינו, רבי דוד שלמרות שהיה אז כבן תשע עשרה הרי שבתעודות הרשמיות, כנראה היה רשום כצעיר יותר מגילו האמיתי.

במשרדי הנ.ק.וו.ד.

אך התרמית התגלתה...

באחד הימים התקבל מכתב עבור מרן הגרי"ז זצ"ל שבו, למרבה האימה, הוא נדרש להתייצב במשרדי הנ.ק.וו.ד. הנודע לשימחה, שכידוע, רק לשמע שמו היתה אוחזת באנשים חלחלה, וכל מי שנצרך לכתובת כלשהי ברחוב בו עמד בנין המשרדים ששימש את הארגון, היה הולך סחור סחור, כדי שלא יאלץ להיתקל פנים מול

פנים בבנין המאיים...

ביום המיועד ביקש מרן זצ"ל מאברך אחד ממיודעיו להתלוות אליו, ובעודו עטור בטליתו ובתפיליו אחר תפילת שחרית, צעד אל בנין המשטרה החשאית.

אנשי המשטרה החשאית הצליחו להשיג תעודות לידה של ה"תאומים" כביכול, כי היא נולדה בוורשא, ואילו בתעודת והם גילו שבתעודת הלידה של הבת מצוין הלידה של ה"תאום" רבי דוד, רשום שהוא נולד בבריסק...

"הכיצד יתכן", שאלו אותו החוקרים, "ששני הילדים הם תאומים, כשהאחד נולד בבריסק והאחר בוורשא"!

בתגובה השיב בקור רוח ובפשטות: "אכן, שניהם ילידי וורשא, אלא שבאותה עת נצרכנו להנפיק תעודת לידה רק עבור הבת, ואילו לבן הוצרכנו לתעודה זו רק מאוחר יותר כאשר התגוררנו כבר בבריסק, ומכיון שהתעודה הונפקה שם, נרשם כי נולד בבריסק".

למשמע התשובה שיצאה מפי מרן זצ"ל בקור רוח ובפשטות, ללא הבעת פנים מפוחדות של מי שנתפס בקלקלתו, התיישבו הדברים תיכף על ליבם של החוקרים בס"ד, והם פטרוהו לשלום לביתו.

רבינו ציין, כי היה זה בעצם נס כפול, שכן אם שתי התעודות היו ברשותם, הרי שהם יכלו בנקל להוכיח כי על כל אחת מהן נרשם תאריך לידה אחר! מה שסותר את הטענה כי הם תאומים. [ועוד. שבתעודת הלידה של הבת. הרי היה כתוב כי הונפקה בשנת לידתה - תרע"ה, או מעט מאוחר יותר, ואם האח הוא תאום לה הרי שגילם למעלה מעשרים]. אלא שכך רצתה ההשגחה העליונה בחמלת ה' עליהם, ועל כגון דא נאמר: "היפלא מה דבר".

בדרך לתחנת הרכבת

ביום כ' טבת תש"א נשלמו ההכנות לנסיעה הארוכה. הוצאות המסע הכוללות נסיעות ברכבת ולינה במלונות בכל תחנות הביניים שולמו למשרד הנסיעות. גם הכרטיסים לרכבת היוצאת למוסקבה נרכשו בו ביום. מרן הגרי"ז וחמשת ילדיו החלו עושים את דרכם לתחנת הרכבת בוילנא. יהודי יקר, תושב בריסק לשעבר. התנדב להעמיס בעגלתו את רוב המטלטלים ולהסיעם אל תחנת הרכבת.

בעוד בני המשפחה צועדים רגלית לעבר תחנת הרכבת, פגשו בהם עוברי אורח שסיפרו כי היהודי המוביל את מטלטליהם נעצר בידי שוטרים בחשד שהוא מבקש לסחור בחבילות בשוק השחור. כדי לנקותו מאשמה לא הייתה ברירה אלא לגשת לתחנת המשטרה ולהעיד כי החפצים הם צורות המסע שלהם. אמנם היה בצעד זה סיכון, שכן מי יודע אם תוך מחצית השעה יסתיים הענין בכי טוב, ובכלל - להיכנס לתחנת משטרה תחת שלטון רוסי הריהו סיכון בפני עצמו. אולם מרן הגרי"ז זצ"ל הכריע כי על כל פנים היהודי הלא נתון בצרה, ובפרט שהדבר נגרם לו בשל הטובה שעשה עמו, ועל כן יש להשתדל בהצלתו למרוח הסיכון הכרוך בכך.

אלא שמחוגי השעון התקדמו במהירות לעבר שעת יציאתה של הרכבת, ולפיכך הוחלט שהבנים ימשיכו בדרכם, ואילו מרן הגרי"ז לבדו יגש לתחנת המשטרה להעיד לטובת היהודי ומשם יצא מיד

הסמוך לו. יחד עם בניו ובנותיו. רק אז החלה הרכבת לנוע למחוז חפצה, כשבתוכה מרן הגרי"ז ובני ביתו...

מרן זצ"ל אמר אז, כי ממאורע זה ניתן ללמוד שכשעושים מה שצריך לעשות אין מפסידים, ובהיות שהיתה מוטלת עליהם הצלתו של אותו יהודי. הרי שאף את חבילותיהם ומיטלטליהם לא הפסידו. באותה רכבת נסעו גם ראש ישיבת מיר הג"ר אליעזר יהודה פינקל זצ"ל וביתו. ובני תורה נוספים. מסלול נסיעתם היה: וילנא, מוסקבה, אודסה. משם היו אמורים לנסוע באניה לאיסטנבול בירת טורקיה, ולהפליג בדרך הים לנמל ביירות הסמוך לארץ הקודש.

בדרך לאודסה

הרכבת הגיעה למוסקבה ביום שני שלמחרת, ויומיים לאחר מכן היו אמורים לעלות על הרכבת הנוסעת אל העיר אודסה. משנודע למרן זצ"ל כי משך זמן הנסיעה ברכבת לאודסה הוא כשתי יממות ועתידה היא לצאת את מוסקבה בצהרי יום רביעי בשעה שתיים עשרה, התברר לו כי בכל מקרה הם לא יספיקו להגיע ליעדם לפני יום שישי בצהריים - שעות ספורות קודם כניסת השבת באודסה שהיתה בסביבות השעה שלוש, והוא החל לחשוש מנסיעה זו - שבמידה ויחול בה עיכוב כלשהו עלולים הם למצוא את עצמם בספק חילול שבת.

חשש זה הביאו בתחילה להחליט לדחות את המשך הדרך לאודסה ליום הראשון שבשבוע שלאחר מכן, אולם משנודע כי שהייה הממושכת עלולה להתברר כמסוכנת עבורם, תחת שלטון האימים הרוסי, הכריע מרן הגרי"ז שיש בכך ספק פיקוח נפש. ושיש למהר ולנסוע ברכבת של יום רביעי.

והנה בכל הנסיעה, לא פסק הגרי"ז מאמירת תהילים ועריכת חישובים שונים, האם הם יצליחו להגיע לאודסה לפני כניסת השבת. בבוקרו של יום הששי - כ"ה טבת, עש"ק פרשת וארא, נראה היה שהדבר בלתי אפשרי, אך, הנה זה פלא, ככל שהתקרבה הרכבת אל היעד במהלך השעות האחרונות של הנסיעה, החלה הרכבת לגמוא מרחקים במהירות עצומה, הרבה מעבר לזו שבה החלה. האיחור הגדול הלך והצטמק, חמש שעות, ארבע, שלוש...

בשעה שתיים וחצי, כמחצית השעה לפני השקיעה, הגיע המסע לסיומו, והרכבת נכנסה לתחנה של אודסה. גלגל השמש נראה בבירור בשיפולי הרקיע, כשהוא נטה לערוב.

כל הנוסעים היהודים נוכחו בפלא הגדול. רבי אליעזר יוד'ל התבטא ברגש: "התהלים של ה'בריסקער רב' העמידו את השמש באודסה דום!" ובפנותו אל מרן זצ"ל קרא בהתפעלות: "הלא נס הוא, ומופת גלוי", אולם הוא השיב לעומתו ואמר: "אנו, את המוטל עלינו על פי הלכה עשינו, ומשום כך זכינו לסייעתא דשמיא. אילו היינו עושים דבר מה שלא כהלכה, לא היינו ראויים לסייעתא דשמיא הזו."

במוצאי אותה שבת הפליגו מרן זצ"ל, הגרא"י פינקל ובני לוייתם, אל התחנה הבאה שבמסעם. איסטנבול שבטורקיה.

[מתוך הספר 'אחרון לדור דעה' - בעריכת הרב שמעון יוסף מלר שליט"א]

עוז ותושיה בחריפות המחשבה

הבנים והבנות הקדימו להופיע בבית הנתיבות כמחצית השעה לפני מועד צאתה המתוכנן של הרכבת, כשהם ממתנינים במתח ובציפיה להצטרפות אביהם. הדקות הלכו ונקפו אך לאבא לא היה כל זכר. אם יפסידו את הרכבת - מי יודע אימתי יוכלו לצאת שוב, ואלו עוד מכשולים עלולים השלטונות להערים בדרכם, בעוד שהקרקע כבר בווערת תחת רגליהם והזמן דוחק למהר ולצאת את איזור הסכנה. גם הכסף הרב ששולם למשרד הנסיעות עבור הוצאות האש"ל בתחנות הביניים עלול היה לרדת כולו לטמיון.

בחשש כבד הביטו הכל על מחוגי השעון הנעים במרץ קדימה. על רציף התחנה נאספו רבים מנכבדי העיר, ובהם הג"ר חנוך העניך אייגעש בעל ה"מרחשת" ועוד מורי הוראה חשובים, שבאו להיפרד ממרן ז"ל, והתקבצו בתחנה לכבודו. בלב כולם גבר החשש שברגע האחרון יתברר כי כל היגיעה להשגת המסמכים והאישורים תרד לטמיון. עשר דקות בלבד נותרו עד השעה היעודה שלאחריהן עתידה הרכבת לעזוב את הרציף, והאנשים אובדי העצות, מתחילים להסתגל למחשבה שההפסד הוא בלתי נמנע.

בתחנות הרכבת ברוסיה היה סדרן, שתפקידו היה לנעול את דלתות הקרונות לאחר שכל הנוסעים עלו אליהם. רק לאחר שווידא שאין כל עיכוב ומניעה היה מסמן לקטר באמצעות הנפת דגל מיוחד. לאות כי יכול הוא להתחיל בנסיעה, ואז היתה הרכבת יוצאת לדרך. והנה מגיעה השעה היעודה לנסיעה. הסדרן עובר מקרון לקרון, נועל את הדלתות בזו אחר זו וכבר נעמד על הרציף להניף את הדגל שבידו. אלא שבשלב זה אירע דבר שהדהים את כל הנוכחים במקום. מרת ליפשא בת הרב גילתה בו ברגע תושיה ואומץ לב בלתי מצויים. בצעד בוטח קרבה אל הסדרן, חטפה מיידו את הדגל, ושברה אותו לשניים!...

היה זה צעד נועז שהוכיח מחד על חריפות המחשבה, ומאידך על מסירות יוצאת מגדר הרגיל למען אביה הגדול, וכל זאת מבלי להתחשב בעונש העלול להגיע לה בשל המעשה הנועז המשנה 'סדרי בראשית', ואף לא ב"מה יאמרו" הבריות, ואם הצעד "מתאים" או "נימוסי".

הסדרן ההמום - לא ידע את נפשו מרוב מבוכה. בכל שנותיו טרם נתקל במקרה כזה. במקום פרצה מהומה זוטא, אך בינתיים השיגה הנערה את מטרתה: דקות יקרות חלפו בעוד הסדרן מחפש מיהו זה ששבר לו את המקל, ולאחר מכן מוגיע את מוחו כיצד לסמן בדרך אחרת לנהג הרכבת שעליו לצאת לדרך. כמובן שבכל אותה העת נותרה הרכבת על עומדה, למרות שזמן היציאה הנקוב כבר חלף-עבר.

והנה ממרחק נראית עתה דמותו של מרן הגרי"ז, כשעל זרועותיו תלויות החבילות הרבות שהצליח לשחרר מתחנת המשטרה. הוא רץ במהירות נדירה שלא כפי כוחו בדרך כלל, עבר את המנהרה הקצרה שבבית הנתיבות, וחש תיכף לעלות על מדרגות הקרון

הוא קם מהמיטה אפוף חבלי שינה, פסע בזריזות, בשקט ובביטחון מוחלט לעבר הגנב להפתיע אותו, צעד, התקדם ופנה אל הדמות העוסקת עדיין עם סגירת התריס, הניח את שתי ידיו על כתפיו של הדמות, לא צעק אלא אמר לו בהחלטיות: "זה הרי לא הבית שלך...!"

מגנבים ושוודדים ועד נישואי הילדים במשנתו של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל

יְהִי עִמָּדִי בְּדַרְךָ אֲשֶׁר הִלַּכְתִּי (לה ג)

לילה חורפי ירד על השכונה, רמת אלחנן. שקט מוחלט. המפתח סב על צירו- נעלו את דלת הבית "משפחת פלמן". כיבו את האורות וחשיכה ירדה על הבית.

קרוב לשתיים אחרי חצות. הבן שליט"א החליט לשוב הביתה מהישיבה- לישון בבית. ו...הבית סגור על מנעול. "לא כדאי לעורר משנתם העמוקה" הרהר לעצמו. מה עושים? רעיון פשוט של בחור בן 18. "התריסים, לא נעולים, אטפס על הסורג של השכנים ומשם למעקה של הבית, ואני בפנים. כך עשה: דילג, טיפס, פתח את התריס וקפץ פנימה לחשיכה.

אח"כ ניסה פה ושם לסגור היטב את התריס, ושריקת הסגירה נשמעה בבית. ר' בן ציון שמע את הקול, התעורר והיה בטוח שגנב בחר לו להיכנס לביתם באישון לילה... הוא קם מהמיטה אפוף חבלי שינה, פסע בזריזות, בשקט ובביטחון מוחלט לעבר הגנב להפתיע אותו. צעד. התקדם ופנה אל הדמות העוסקת עדיין עם סגירת התריס. הניח את שתי ידיו על כתפיה של הדמות, לא צעק אלא אמר לו בהחלטיות: "זה הרי לא הבית שלך...!"

"אבא זה אני..." ביקש הבן סליחה כמה פעמים "לא רציתי להעיר אתכם, לכן טיפסתי, כואב לי שאבא נבהל והתעורר מהשינה".

למדנו, כי הרב פלמן לא פחד. לא איבד את שלוותו מגנבים באישון לילה. לא חשש מהאלו הבאים במחתרת, שידם בכל ואלימותם קרובה לבוא. כי היד שלו תנוח עליהם.

ומכאן, נשאלת השאלה מדוע ר' בן ציון, איבד את שלוות הנפש, כאשר אירעה גניבה ב'?

גניבה ב'

בשנת תשס"ה, גנב נכנס לבית. איש לא התעורר משנתו. נגנבו שלושת אלפים ₪ מהבגד של ר' בן ציון, ונגנב התיק של זוגתו הרבנית. בימים שאחרי הגניבה, ר' בן ציון היה מוטרד מאוד. ומאוד הכוונה: מאוד! בני הבית ניסו להרגיע אותו: מדוע אתה דואג, האם אתה חושש או פוחד מגניבות נוספות, אם זו הבעיה, נזמין ונתקין סורגים והפחד יפוג. אך רבי בן ציון כדרכו, לא השיב (כי לא מחשבות" מחשבותיכם). שתק. בכאב.

היה מי מהילדים הנשואים, שתרגם את חלקו להרגעת הפחד של

אבא, שילם מכיסו ו... התקינו סורגים בבית משפחת פלמן. אך ר' בן ציון עדיין היה מוטרד. כנראה שטעו בדיאגנוזה. הוא לא דואג מפחד גנבים נוספים. אחיו ז"ל- רבי ישראל פלמן, מצא את הרגע והתעניין: ר' בן ציון מה קורה, מדוע אתה עדיין מודאג. ואם אתה חושש מגנבים אפשר לעשות מערכת אזעקה.

רבי בן ציון ביטל את דבריו בהינף יד, ולא התייחס. חלפו יומיים נוספים, ולא רחוק מבניין מגוריהם נמצא התיק של הרבנית עם החליפה שממנה נגנבו שלושת אלפי השקלים. בעקבות כך לאחר תקופה קצרה, הצליחו לעלות על פסיעותיו של הגנב ומצאו אותו. היה זה בחור ירוד מתושבי השכונה שהוא נכנס וגנב, והכסף הוחזר על ידו במלואו כל שלושת אלפי השקלים.

והנה, הרוגע והשמחה שבו אליו, ביתר שאת.

שוב שאל אותו אחיו ר' ישראל: אינני מבין אותך, אחי היקר, מה קרה, וכי שלושת אלפים ₪ גורמים לך עצב כל כך, ואח"כ כאשר הם חוזרים, כזו שמחה?! מה הם שלושת אלפים ₪, וכי שווה לאבד את השמחה שאתה תמיד שרוי בה?! אתמחה.

ר' בן ציון פתח את פיו כאילו מרצה שיעור תורני, בשפתיים דולקות, ובבהירות: יש לך טעות. לא דאגתי משלושת אלפי השקלים, העניין היה אחר לחלוטין. פשוט. לא ידעתי מדוע נענשתי משמים בגניבה. ערכתי חשבון הנפש, ומה שהעליתי במחשבותיי, שאולי אירעה הגניבה, מחמת שלפני זמן התעכבתי מלתת שלושת אלפים שקלים

ולא מתקבלת בשלמות על הדעת. הבן והרבנית שמעו ושתקו. הבן הרכין את ראשו בהערצה (והמתין לניסים שיגיעו משמים למען אביו- שהשיל מעצמו גם את ההשתדלות הקטנה הזו).

”ביטחון ללא השתדלות”

תקופה לאחר אותו שוד מכאיב, נפגשו ר' בן ציון וידידו הגדול רבי נחום מינקוביץ. ר' בן ציון סיפר לו את מה שארע איתו, ואף סיים לומר לו את סופו של הענין, כי הגיע לידי החלטה, שה' לא מעוניין במצוות ההשתדלות שלו.

שאל הידיד, זו אכן סברא, אבל, עדיין זה לא מוחלט שמחמת כך בלבד תבוא גם ההחלטה שמהיום ואילך עליך להימנע לחלוטין מהשתדלות. אולי תחשוב בכיוון אחר נוסף. הרי בכל זאת ישנה חובת השתדלות. הפתיע ר' בן ציון בתשובה.

ידידי היקר, המקור לכך בירושלמי במסכת תרומות פרק ח הלכה ג: **”רבי ינאי הוה מידחל מיניה סגין (מהנחש) והוה יהב ערסיה וכו”**, ר' ינאי פחד מנחשים שהסתובבו באזור ביתו, וכאשר הלך לישון נתן את ארבעת רגלי המיטה בתוך ארבע קערות של מים, כדי להינצל מהנחשים, כי בכך הם לא יצליחו לעלות על המיטה, כיוון שנחש לא יכול לעבור במים. והנה, לילה אחד כאשר שכב לישון במיטה נפגש בנחש לידו למעלה במיטה. באופן חריג הקערות לא הועילו והנחש טיפס למעלה. אמר ר' ינאי- אם כן תסירו את הספלים של המים, ואבטח בה' ללא קערות המים. אסמוך על הקב"ה ללא השתדלות, ואקיים בעצמי את דברי הפסוק בתהילים: **”שומר פתאים ה”**.
מה היה כאן- מעיקרא מאי קסבר ר' ינאי ולבסוף מאי קסבר- וכי כאשר ר' ינאי העמיד את הספלים של המים הוא לא בטח בהשי"ת, לא יתכן.
אלא מה הפשט.

הקב"ה מנהל את העולם, ואנחנו בידו, ובעקרון הרי אפשר לסמוך עליו גם ללא השתדלות, ומהיכן נובעת חובת ה'השתדלות? מהפסוק **”וברכך בכל אשר תעשה”**, כי רצונו של מקום להנהיג את העולם בעטיפה של טבע, שהנס לא יהיה ניכר בעליל כדי שה'בחירה' של האדם לא תתבטל. **על ידי ההשתדלות- הנס מתלבש בלבוש טבעי**. אבל כל זה שייך רק כאשר ע"י ההשתדלות אפשר להגיע לאותה מטרה- להלביש את מעשה השי"ת בלבוש טבעי, אבל, גם אם לאחר מעשה ההשתדלות אין את האפשרות לומר שהפרנסה או ההצלה הגיעה מחמת ההשתדלות, ואדרבה מחמת ההשתדלות נגרם הפסד ממוני גדול עוד יותר, אפשר לבטל את ההשתדלות ולהסיר את הקערות, אין בהם צורך. כך גם בסיפור שלי שעל ידי ההשתדלות קרה ההיפך, אני חייב חמשת אלפי דולר נוספים, הרי זה אות משמים שעלי להפסיק את ההשתדלות, רק לבטוח בהשי"ת.
וכך באמת עשה והתנהג. את העונש שנגזר על אדם הראשון **”בזיעת אפיך תאכל לחם”** קיבל על עצמו בזיעת היגיעה בתורה בתפילה ובמצוות. בזיעה זו וכיוצא בה, השלים את העניין בעמל יום יומי בלימוד תורה וקיום התורה.

(מתוך הספר 'ללא שם')

שהייתי חייב למעשרות כספים, ונתתים באיחור רב, אבל אמרתי לעצמי, כיוון שבסופו של דבר כבר נתתים, רק שאיחרתי, לא מסתבר שבגללם אענש בגניבה ממש והפסד של שלושת אלפים שקלים, לכן הייתי נבוך, ולא ידעתי מה ה' אלוקיך שואל מעמך. והמחשבות הללו גרמו לי לדאגה.

אבל כעת, כאשר הכסף הוחזר, שמחתי מאוד, כי הפלא ופלא, החשבון שלי צודק ונכון, מחמת שהתעכבתי במסירת שלושת אלפים שקלים למעשרות, לכן מידה כנגד מידה- הקב"ה לקח והשהה ממני שלושת אלפים שקלים לתקופת זמן, והם הוחזרו (ממש כפי שאני רק התמהמהתי, ואח"כ החזרתי ונתתי בסוף את המעשרות). וכעת, שאני כבר מודע לעניין, וברור לי מה הפקת הלקחים לעתיד, בפתרון הסוגיא, **וכי לא אשמח!?**

ניגש אליו רעול פנים הדף אותו וחטף בכוח מכיסו את המעטפה עם הכסף כולו

היו אלו ימים טרופים במקצת. סמוך לנישואי אחד מהילדים של ר' בן ציון. הקושי בהשגת כספים הכביד במיוחד.
ר' בן ציון יצא מהכולל לכיוון הבית, הלך לרחוב בית שמאי ונכנס לאחד הגמ"חים הגדולים. כתב שטר וחתם כדת וכדין, ולווה חמשת אלפי דולרים. ויצא מהבית.

ויהי אך יצא ולא הרחיק. ניגש אליו רעול פנים הדף אותו וחטף בכוח מכיסו את המעטפה עם הכסף כולו. ונמלט מהמקום. ר' בן ציון היה המום אך לא הרים קול צעקה. הוא נעמד על עמדו כדקה שלימה. והרהר. חשב מה שחשב. ואז, המשיך לביתו בשכונת רמת אלחנן.
כאשר נכנס לבית, סיפר את מה שאירע איתו. מה תעשה עכשיו? שאלה הרבנית.

היא ציפתה למהלכים מתוחכמים מול הגנב. אך התגובה הייתה אחרת. לחלוטין. החלטתי כי יותר אני לא עוסק ב'השתדלות', **כלום**. ביטחון ללא השתדלות.

רעם ביום בהיר.
מה קרה? כיוון ששדדו את הכסף שלווייתי מהגמ"ח אני עוזב את ה'השתדלות'.

ולמדתי, כי מעתה עלי להימנע אפילו מהשתדלות פורתא

מה הקשר בין הדברים? העלו הבן והרבנית במחשבתם, והביטו עליו בתמיהה. הוא ראה שהם מעוניינים בהסבר. והוא העניק להם: המאורע התרחש כאן בסמוך ל'השתדלות' היינו מיד אחרי ההלוואה, שדדו ממני את הפעולה של ההשתדלות שעשיתי עד שלא הועלתי כלום בהשתדלות. נרמז לי בכך כי המעשה שלי לא כל כך הגון, ההשתדלות לא הייתה רצויה נדחתה ונשדדה. ולמדתי, כי מעתה עלי להימנע אפילו מהשתדלות פורתא. רק לבטוח בהשי"ת.
גם אחרי הדיבורים הנ"ל, ההחלטה הייתה לכאורה קיצונית ונחרצת,

"יצאנו אני ורעייתי אל בית המשפט והבנו שלפי דרכי הטבע אין לנו שום סיכוי, קבלנו על עצמנו לא להקשיב למהלך המשפט, אלא לשבת ולומר תהילים מתחילתו עד סופו, וכך עשינו, בשלב מסוים ראה עו"ד שלנו שהמצב קשה, והציע שכדאי לעשות עסקת טיעון ופשרה..."

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על כוחה של תפילה ועל החיוב הגדול להרבות בתפילה במיוחד בימים אלו

הצילוני נא... (לב יב)

כששב יעקב אבינו לארץ מגורי אביו, הוא הכין את עצמו בשלושה דרכים לקראת המפגש עם עשיו אחיו - דורון תפילה ומלחמה. וכבר שואלים חז"ל הקדושים מדוע חשש יעקב מפני אחיו הרשע, הלא הקב"ה הבטיח לו: "וְהַשְׁבַּתִּיךָ אֶל הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם עָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לְךָ". אלא, אומרים חז"ל, החשש של יעקב אבינו ע"ה היה 'שמא יגרום החטא'...

וכאן הבן שואל: ואם באמת חטא והפסיד כביכול את הבטחת ה', מה תעזור לו תפילה? ובכלל אם יש כאן בעיה של חטא, שיעשה תשובה וימחק את החטא. מה המקום של התפילה כאן?

התמיהות מחייבות אותנו להבין, שברור שיעקב כדרכם של צדיקים היה כל ימיו בתשובה, וגם אמנם החשש הוא רחוק מאוד שבאמת חטא, הרי הוא עצמו מעיד לעשיו "עם לבן גרתי" וחז"ל דרשו ותרי"ג מצוות שמרתי, המדובר הוא אולי על נדנוד קטן שלפי דרגתו העליונה של יעקב אבינו עלול להיחשב בחיסרון כי הקב"ה מדקדק עם צדיקיו כחוט השערה, ואחרי הכל חוזרת ומתייצבת השאלה מדוע הוזקק לעמוד בתפילה כה עמוקה.

התשובה היא, שכבר יסדו הראשונים, שאכן הקב"ה הבטיח לשמור על יעקב אבינו ולהיטיב עמו, אבל כל הדברים הטובים האלו גנוזים עבורו בשמי מרום. כדי להוריד אותם למטה, יש את 'הצינורות המקובלים', יש רק מסלול אחד שדרכו מורידים שפע טובה וברכה מהמשים אלינו, בני האדם - תפילה!!!

בינה זאת, אומר מרן הגראמ"מ שך זצ"ל, אנו לומדים כיצד אליהו הנביא נאבק נגד נביאי הבעל שבראשם עומדים אחאב ואיזבל.

וכאן היה מעורר מרן הרב שך וזועק: למה? למה אליהו צריך תפילה

נעצור כאן ונשאל האם אין זה ברור שאמור לרדת אש משמים דווקא למזבח של ה'? אליהו הנביא עמד במלחמה מול אחאב שהיה מושל בכיפה, הוא עצר את הגשם שלוש שנים דבר שהעמיד את

אחאב במצב נורא מול עמו, כל זה הזיק את אליהו להתחבא שלוש שנים, לחיות בגלות ולהתכחל ע"י העורבים, האם כל מה שעשה כאן אליהו אינו ע"פ ה' ולכבוד ה'? האם לא היה די במסירות נפש של אליהו לחיות שלוש שנים תחת איום רדיפה של מלך השולט בכל העולם? יש את כל הסיבות שהקב"ה יוריד אש מן השמים דווקא למזבח זה.

אבל אליהו היה צריך לעמוד בתפילה ותחינה להקב"ה, ולא זו בלבד אלא שחז"ל אף אומרים שלעולם יזהר אדם בתפילת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפילת המנחה.

וכאן היה מעורר מרן הרב שך וזועק: למה? למה אליהו צריך תפילה, למה לא די עצם המטרה שהוא מבקש לגלות שה' הוא האלוקים, למה לא די שהוא מסר נפשו שלוש שנים למען מטרה זו? מדוע צריך תפילה והגמ' מעידה שרק בכוח התפילה נענה?

התשובה היא, יכול להיות אלף ואחת סיבות למה שהקב"ה יעניק לנו חסד אבל ללא תפילה זה לא ירד! הכח היחיד שמוריד בפועל את כל השפע, החסד והרחמים האין סופיים שהקב"ה מייעד עבורנו זה התפילה.

לא האמנו למשמע אוזננו, יצאנו מחדר המשפט וערוך הדין הגוי פנה אלינו בדמעות ואמר: "אני גאה בעקשנות שלכם שלא הסכמתם לעסקת טיעון!" ואנחנו ידענו היטב שלא היתה שום עקשנות פשוט אמרנו תהילים, אבל בקשנו להבין מה בכל זאת קרה שם? והעו"ד סיפר:

אתמול, בירידה לחניון, הרכב שלי חנה צמוד לרכבו של התובע, כשבאתי להיכנס לרכב נתקלתי בו, והוא ממש התקיף אותי מדוע אני עו"ד כושל כל כך, מדוע לא הסכמתי לעסקת טיעון, אתה תאבד את שמך הטוב, תראה איך המשפט כולו הולך לרעתך, איפה השירות שלך ללקוחות?! אני מצדי הבנתי היטב את דבריו ולא היה לי את העוז לומר לו שאתם לא הסכמתם, אבל זה כאב לי מאוד, ראיתי את ההפסד הצורב מול העיניים והבנתי שאני הולך לאבד את שמי הטוב.

בלילה החלטתי שעל אף שכבר עברתי על כתב התביעה פעמים רבות אני עובר שוב על 150 העמודים של התביעה, ולפתע אני מגלה בשלב מסוים של הדרדור הכספי שלך, שהבנק לא נהג ביושר בכך שכאשר זיהו שאתה בדרך ליפול לא רק שלא עצרו אלא הזרימו לך כספים והקלו יותר ויותר על קבלת ההלוואות כך שנראה בעליל שהם היו שותפים בכירים בגרימת הנפילה...

היום בבוקר כשהגעתי לבית משפט, נתתי לתובע להמשיך את המהלך שלו מאתמול, במשך שלש שעות הכל הלך לרעתנו, ואז... אז שלפתי את הסעיפים האלו והוכחתי את הדברים, התובע לא היה מונח בהם כלל, מעולם הם לא עלו לדיון, השופט התרשם שכך הם פני הדברים ומכאן הגעתם לזיכוי המוחלט.

תמיד שמעתי - מסיים העו"ד - על העקשנות היהודית, אף פעם לא הבנתי מה החכמה הטמונה בעקשנות זו, עכשיו אני מבין!... ואני לעומתו - מפטיר היהודי - אינני יכול להסביר לגוי, אבל לא עקשנות יש כאן, תלותיות מוחלטת בבורא יש כאן, והיא ורק היא שפתחה את עיני העורך הדין ואת פיו.

כן, העו"ד קרא לזה עקשנות יהודית, העקשנות היא להתחבר למקור, תפילה מכוחה של אמונה מניבה את התוצאה הברוכה. המערכה האחרונה שהעביר אותנו הבורא, בשמחת תורה תשפ"ד, באה ללמד אותנו הרבה דברים אבל לפני הכל אנתנו היא באה לנפץ את ה"כוחי ועוצם ידי"! להפסיק לסמוך על עצמינו, על העסקנים, על החיילים ועל הרופאים, אנו עומדים בפתח הגילוי של מלכות ה' בעולם ובזמן הזה כבר אמרו לנו חז"ל שהקב"ה יוביל את העולם למצב ש"אין לנו להישען אלא על אבינו שבשמים", ורק כשנשכיל להישען על המשענת הנכונה ולא על משענת הקנה הרצוץ, נזכה להגנה מלאה ולשפע הרב שהקב"ה מייעד עבורנו.

הכניסו את החיילים למדבר סיני באמצעות משאיות של 'תנובה'

בשנת תשי"ז התקיים 'מבצע קדש', בו נכבש חצי האי סיני מידי

בימים אלו בהם אנו בעיצומה של מערכה מול בני ישמעאל, גם כיבוש עזה וחיסול החמאס לא באמת מסיים את הסיפור, גלות ישמעאל היא גלות עמוקה שמובילה אותנו עד לביאת משיח כמבואר בפרקי דרבי אליעזר ובזוה"ק, הגלות הזאת באה לאלץ אותנו להתפלל!

"ולמה נקרא שמו ישמעאל, שעתיד לשמוע הקב"ה באנקת העם ממה שעתידין בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים, לפיכך נקרא שמו ישמעאל, שנאמר (תהלים נה, כ): 'ישמע א-ל ויענם'" (פרקי דרבי אליעזר פרק לא).

בני ישמעאל נלחמים מלחמת ג'אהד - אמונה, יש להם כוח תפילה, ואנחנו יכולים להכניע אותם רק עם תפילה אמיתית, עמוקה, תפילה מתוך אמונה כנה וחזקה, תפילה מתוך הישענות מוחלטת על בורא העולם, תפילה שמחברת אותנו להקב"ה.

אני רוצה להביא כאן מעשה שסיפר הג"ר יחיאל נוביק שליט"א

אני רוצה להביא כאן מעשה שסיפר הג"ר יחיאל נוביק שליט"א, להמחיש לנו את גודל מעלת התפילה שהיא מהדברים שצריכים חיזוק בכל יום, וכך הוא מספר:

פגשתי באמריקה יהודי שסיפר על עצמו, עסקיו נכנסו לקשיים וכדי לשקמם לקח הלוואות מהבנק בתקווה שהעסקים יניבו פירות ויוכל לפרוע את חובותיו, אך העסק הלך והסתבך, והוא נגרר מהלוואה אחת לשנייה, כשבסופו של דבר נשאר ללא עסקים ועם חוב גדול לבנק, הנכס היחיד נשאר לו זה ביתו הפרטי, והבנק פתח נגדו הליכים משפטיים במטרה לנשלו מביתו ולגבות את חובו. הוא לקח עורך דין הנחשב לעו"ד טוב, אבל מול סוללת עורכי הדין שהבנק הרשה לעצמו לקחת לא היה לו שום סיכוי.

יצאנו אני ורעייתי אל בית המשפט והבנו שלפי דרכי הטבע אין לנו שום סיכוי, קבלנו על עצמנו לא להקשיב למהלך המשפט, אלא לשבת ולומר תהילים מתחילתו עד סופו, וכך עשינו, הדיון התנהל כשבשלב מסוים ראה עו"ד שלנו עד כמה המצב קשה, הוא ניגש אלינו והציע שכדאי לעשות עסקת טיעון ופשרה... לנסות להציל עד כמה שאפשר. מכיון שממילא לקחנו בחשבון מראש שהסיכוי שנצח את הבנק הוא פחות מאפסי, והיתה החלטה חזקה בקרבנו שרק הקב"ה יכול לשנות משהו, לא ראינו צורך להשקיע מחשבה והחלטה מה לעשות, פשוט לא הגבנו לעו"ד והמשכנו לומר תהילים. עורך הדין עזב אותנו באכזבה, הוא הבין שאנו מתנגדים לעסקת טיעון, הוא המשיך להילחם, כך התנהל הדיון למעלה מחמש שעות עד שהשופט התעייף והחליט להמשיך את הדיון למחרת...

למחרת הגענו למשפט עם אותה קבלה, לנו אין עסק עם המשפט בעצמו אנחנו מדברים רק עם הקב"ה, התיישבנו על מקומנו והתחלנו את ספר התהילים מתחילתו מילה במילה, המשפט התנהל ואנו לא שמים כלל לב מה קורה במהלכו, אחרי ארבע שעות הודיע השופט על הפסקה של חצי שעה, ומשיצא הקריא את פסק הדין, ובו זיכה אותנו מכל וכל!!!

אמר לו ה'בית הלוי', וכי חושב אתה שקבלת את הנדוניה הגדולה בגלל מעלותיך שלך??? לא ולא, קיבלת זאת כי אתה בן שלי!
אבל הבן היה בכל זאת בנו של הבית הלוי, והוא ענה בטענה ניצחת. אם היו נותנים נדוניה לפי ערכו של אבא, בוודאי היו נותנים הרבה הרבה יותר, ומאחר ונתנו לא לפי ערכו של האבא, מסתבר שהנדוניה כן ניתנה לי בזכות עצמי ולא בזכות אבי!

השיב לו אביו בחריפות: אתה קיבלת את הנדוניה בזכותי, ואתה צודק שהיא אכן היתה צריכה להיות גדולה הרבה יותר, אבל הבעיה היא שאתה הוא החתן, וזה מה שהשפיע לרעה על גודל הנדוניה...
אמר ה'בריסקר רב', מכוח תפילתם של אותם צדיקים, היינו אמורים לקבל את המדינה על מגש של כסף, בשלטון מוחלט, בלי שום הפרעות ובלי מחיר דמים כלשהו. אבל מה נעשה שאינשי דלא מעלי היו ה'מחותנים', אנשים שלא פועלים מתוך יראת שמים ואמונה טהורה הם אלו שהשתלטו וביקשו לקבל את הנהגת המדינה לידיהם... אנשים אלו רק הרסו והפריעו לנדוניה, וצמצמו את גודל המתנה!

ואם יאמר האומר אכן, צדיקים נשגבים כמו אלו שהזכיר הרב מבריסק יכולים לחולל גדולות ונצורות בכח תפילתם, אבל אנחנו, אנשים קטנים, מה כבר שווה התפילה שלנו?
זאת כמובן טעות חמורה. הקב"ה שומע תפילת כל פה, מאזין לקול שוועתו של כל יהודי ויהודי, גם אם הוא לא תלמיד חכם, גם אם הוא לא צדיק קדוש ונשגב.

והעול הזה, משא התפילות על עם ישראל מוטל גם על כתפי הנשים והנערות.

וכך סיפר הגה"צ רבי משה שפירא זצ"ל: בעת מלחמת העולם הראשונה ביקש רבינו החפץ חיים שיפנו את בתי המדרש בשעות מסוימות כדי לתת לנשים להיכנס פנימה ולהתפלל.
לאחר שנכנסו הנשים לבית הכנסת, באו ואמרו למרנא החפץ חיים שהנשים פותחות את ארון הקודש ומתפללות. זה הרי לא מקובל, ואולי גם לא ראוי... אבל מרנא החפץ חיים לא הגיב לטענות הללו, ובכך גילה שנוח לו שיעשו כן. "העולם", כך אמר החפץ חיים זיע"א "זקוק לתפילות הזכות של האידישע מאמא".

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ,
ורעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

המצרים. בתו של הרמטכ"ל משה דיין כתבה יומן מלחמה והיא מתארת באיזה חוסר אחריות התנהגו אז ראשי הצבא...
בתוך הדברים היא מספרת שהכניסו את החיילים למדבר סיני באמצעות משאיות של 'תנובה', איתם נסעו החיילים על גבי דיונות של חול.

כל ילד יודע שמשאית שנוסעת בחול מתחפרת ואינה יכולה להמשיך לנסוע, צריך להרכיב שרשראות על הגלגלים כדי שהיא תוכל להתקדם בתוך החול הטובעני, אבל הצבא עבד בשיטת ה'סמוך' המפורסמת. זאת רק אחת הדוגמאות למחדלים הרבים שהתנהלו שם.

העובדה היתה שהצבא ניצח וכבש את חצי האי סיני. נגד כל הסיכויים. ומי הביא את הניצחון הזה?

רבי אריה שכטר זצ"ל מספר שבאותן ימים כבר היה הרבי הק' רבי אהרן מבעלז זי"ע חלש מאוד והיה צריך לשאת אותו על כיסא מחדרו לבית המדרש, ובאותם ימים לפתע קם על רגליו מהכסא ועמד במשך עשרים וארבע שעות והתפלל, בתום זמן זה התיישב ואז החלו להגיע שמועות שהקרב הוכרע לטובת עם ישראל.

ראשי הצבא הלכו והתרברבו, אבל היומנים מוכיחים שאם היה כאן מגע יד אדם הוא רק קלקל, אם היתה הצלה זה התורה והתפילות של כלל ישראל ובראשם צדיקי הדור.

מפורסם כי בתום מלחמת תש"ח - מלחמת העצמאות, היו רבים באופוריה, ותחושת הכוחי ועוצם ידי היתה גבוהה מאוד. רבי שלום שבדרון היה חוזר ומספר את שהגיב מרן הגרי"ז מבריסק זי"ע כששמע את הדברים: המלחמות לא מתנהלות כאן, אמר הרב מבריסק, הן מתנהלות למעלה. אין אף נשק או מפקד שיש לו השפעה למעלה, שם למעלה רק יושבי היכלי התורה והזועקים בתפילה פועלים!!! והוא אמר אם הצליחו במערכה הקשה הזאת זה מכוחם של שני צדיקים בירושלים ומנה את רבי זאב צ'צ'יק ורבי שלמה בלוך. הם, אמר הרב, נצחו את המלחמה!

לשאלת הנוכחים אם כך שאת המלחמה ניהלו לומדי התורה בכח תפילתם, מדוע נפלו כל כך הרבה אנשים במלחמה הזאת?
ענה הרב זצ"ל: כשארס סבי ה"בית הלוי" את אחד מבניו והוא קיבל נדוניה גדולה, שם לב שזחה דעתו של בנו.

הצטרפו אלינו לעמוד היומי, שיעורים מרתקים ממגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, בקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

בטיסתי לחו"ל פגשתי יהודי, שמתגורר בירושלים בדירת מרתף, תאמרו, אדם מסכן, בודד ואומלל ובכן, מסתבר שהוא שעלה לארץ מארה"ב, שם היה לו בית גדול, יש לו עשרה ילדים, תשעה מהם מתגוררים בארה"ב ויש לו שם ארבעים נכדים, התפלאתי ושאלתי, אם כן, מדוע אתה מתגורר במרתף עלוב בירושלים

רבה של כרמיאל הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א על המלאכים ושרו של עשו

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו (לכ"ד)

השל"ה הקדוש מביא הסבר מעניין אודות שליחת המלאכים. בפשטות שלח אותם יעקב אל עשיו. ישנן דעות שהיו אלו שליחים, בשר ודם, ויש הסוברים שהיו אלו מלאכי עליון. ומי היו אותם מלאכים? יש אומרים שהיו אלו מלאכים שנבראו ממצות המילה של יעקב. "וישלח יעקב מלאכים לפניו" ראשי תיבות של המילה 'וימל'. כאשר אדם מקיים מצוה, נוצרים מלאכים שיקדמו לפניו בעולם העליון. המצוה היחידה בה היה יעקב מחויב היתה המילה, על ידה נוצרו מלאכים, ואותם שלח לפניו.

כאמור, בפשטות, שלח אותם יעקב אל עשיו לתהות על קנקנו, לבדוק מה תוכניותיו כלפיו, וכיצד לקדם את פני הרעה. אך השל"ה מפרש, ששלח אותם לפניו אל שרו של עשיו. ומדקדק מלשון הפסוק "כה תאמרו לאדוני לעשיו", היינו, לאדוניו של עשיו, שרו של מעלה. והשאלה נשאלת, אם כן, מדוע ולא יזה צורך שלחם.

סבי הרב ישראל חסידה זצ"ל כותב בספרו

סבי הרב ישראל חסידה זצ"ל כותב בספרו 'כרמי ישראל', בפסוקים ובמדרשים רואים אנו שיעקב חרד עד מאוד מהמפגש עם עשו. וכולם תמהים ושואלים, על מה ולמה, הלא היו ליעקב הבטחות מפורשות מהקב"ה שישמרהו, מה צריך יותר מזה. כשיצא לחרן הבטיחו הקב"ה והנה אנוכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך והשבתיך אל האדמה הזאת כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דיברתי לך" [בראשית כח טו]. כאשר היה אצל לבן אומר לו הקב"ה, "שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך" [בראשית לג ג]. "ואהיה עמך!" מי שהקב"ה מצוי עמו ובמחיצתו, כלום פחד ויראה יש לו? ידועים דברי חז"ל, שיעקב חשש שמא יגרום החטא. וכפי שכותב רש"י על הפסוק "קטונתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשיתי את עבדיך" [בראשית לב יא], "נתמעטו זכויותי על ידי החסדים והאמת שעשיתי עמי, לכך אני ירא, שמא משהבטחתי נתלכלכתי בחטא, ויגרום לי להימסר ביד עשו". אך יותר מזה, כתוב במדרש ובמפרשים שיעקב חשש מזכויותיו של עשו. הלא בכל אותן שנים שהיה יעקב בבית לבן, זכה עשו לקיים מצות כיבוד אב ואם, וגם

מצות יישוב ארץ ישראל. לעומת יעקב שלא יכול היה לקיים שת"י מצוות חשובות אלו.

ואל תהי מצות יישוב ארץ ישראל קלה בעינינו.

לא מתפעלים מכך ולא זוכרים להודות לקב"ה

הרמב"ן מונה מצוה זו כאחת מתרי"ג מצוות. איזו זכות נפלאה יש לנו, להתגורר בארץ ישראל, לקיים מצוות התלויות בה, להחכים מאורה, להתבשם מקדושתה. מרגלא בפומיה דמון הגראי"ל שטיינמן [שליט"א] זצ"ל, שהבעיה היא שאנחנו כבר רגילים לכך, דשים בה, איננו מעריכים די את הזכות שיש לנו לשבת בארץ הקודש. לא מתפעלים מכך ולא זוכרים להודות לקב"ה על החסד העצום שעשה עימנו.

בטיסתי האחרונה לחו"ל היתה לי חוויה מרתקת. פגשתי יהודי מאוד מעניין, שמתגורר בירושלים באיזושהי דירת מרתף. תאמרו, אדם מסכן, בודד ואומלל. ובכן, מסתבר שהוא אלמן שעלה לארץ מארצות הברית, שם היה לו בית גדול. יש לו עשרה ילדים, כולם נשואים. תשעה מהם מתגוררים בארצות הברית ואחד בארץ. יש לו ארבעים נכדים בארצות הברית!

"מה ראית שם למעלה?" - זאת השאלה, ולא, הם לא שואלים אותי את זה בגלל שהם חושבים שיש לי רוח הקודש עדיין לא... הם שואלים אותי את השאלה הזאת בגלל שבמשך זמן מה הייתי מחוץ לארץ החיים, בלי דופק ובלי נשימה

מגיד השיעור הרה"ג ר' עמרם בינעט שליט"א

מסביר מדוע זכה לחזור לחיים, ומה המוסר השכל שלמד מכך

הרב עמרם בינעט

בשבועות האחרונים, אנשים רבים שואלים אותי שאלה שחוזרת על עצמה שוב ושוב. היא נאמרת בנימה מבודחת, השואלים בדרך כלל גם משמיעים צחקוק קצר אחריה, כדי שלא יחשבו שהם ממש רציניים, אבל אחרי הצחקוק הזה הם משתתקים, ומנסים לראות, אולי בכל זאת אוכל להשיב להם תשובה שתענה על שאלתם... "מה ראית שם למעלה?" - זאת השאלה, ולא, הם לא שואלים אותי את זה בגלל שהם חושבים שיש לי רוח הקודש או שזכיתי למדרגת נבואה. עדיין לא... הם שואלים אותי את השאלה הזאת בגלל שבמשך זמן מה הייתי מחוץ לארץ החיים, בלי דופק ובלי נשימה, כפי שסיפרתי כאן באופן חלקי באריכות בשבוע שעבר.

ואז מגיעה השאלה הבאה... "במאי זכית"

לצערי אני נאלץ לאכזב את כולם, ולהשיב להם שאין לי מידע חדש בעניין. לא ראיתי כלום, לא שמעתי כלום! פשוט נשכבתי לישון במיטה, ואחרי כמה ימים התעוררתי בבית חולים מבולבל מעורפל, וסובל מכאבים כתוצאה מהצלעות שנשברו לי במהלך ההחייאה. בבית החולים שמעתי את הצפצופים של המוניטור, אחרי שהתעוררתי, ואת הטלפון שלא הפסיק לצלצל כי אנשים רצו לשמוע אם באמת התעוררתי ואם אני ממצמץ בעיניים שאומרים את שמי... חוץ מזה, לא שמעתי כלום ולא ראיתי כלום.

ואז מגיעה השאלה הבאה... "במאי זכית". איך זכית שקרה לך כזה נס גדול. 93 אחוז מהאנשים שנמצאים במצב שבו הייתי, בלי דופק ובלי נשימה, ממשיכים להישאר באותו המצב... מבין שבעת האחוזים שכן חוזרים לחיים, הרוב המוחלט נשארים עם נזקים ארוכי טווח, ורק שני אחוז מתאוששים ושבים למצבם הקודם, בלי שום פגיעה מוחית או תפקודית. אז איך באמת זכיתי להיות מאותם שני אחוזים.

הרי אנחנו יודעים שסטטיסטיקה היא מדע של 'הסתר פנים'. במקום לומר 'ברוך שעשה לי נס', מתחילים להתעסק עם אחוזים. כמה היה הסיכוי קטן, וכמה היה הסיכון גדול. אבל האמת היא שאנחנו מאמינים באמונה שלמה, שזה שחזרתי לחיים מגיע מהסיבה הפשוטה - הבורא יתברך לא רצה אותי אצלו, לפחות לא בשלב זה...

הוא רצה אותי כאן, בארץ החיים. למה באמת? הקב"ה אומר לנו דבר מאוד חזק: "כי לא מחשבותי מחשבותיכם! אף פעם לא תצליחו להבין אותי, אף פעם לא תצליחו לנחש מה אני חושב. זה בלתי אפשרי. כדי לנחש מה אדם חושב ולמה הוא עושה דברים, אנחנו צריכים להכיר את הכיוון שלו, את צורת החשיבה שלו ורק אז אנחנו יכולים להעריך, אבל אנחנו הרי לא מכירים את צורת החשיבה של הקב"ה, כי לא מחשבותיו מחשבותינו. הוא פועל בצורה שונה לחלוטין ממה שאנחנו מכירים, ולכן זה קצת מוגוץ לנסות לנחש למה קורים דברים.

מצד שני, הקב"ה גורם לנו מקרים שונים, כדי שנפיק מהם לקחים. הוא לא מדבר איתנו פה אל פה, וגם לא בחלום ובחידות. הוא שולח לנו רמזים, איתותים, ואנחנו צריכים לנסות ליישר את דרכינו ולצעוד בדרכיו.

אני חושב שמה שעשה לי הקב"ה נועד לטלטל אותי ולהסביר לי שמשוה לא בסדר. הרי זה לא שלא נבדקתי קודם לכן אצל הרופאים. אני התלוננתי על צרבת חריפה ורופא המשפחה שאליו הלכתי העריך שייכתן שזה קשור ללב. הוא שלח אותי לעשות בדיקת אק"ג, הפנה אותי ל'טרם' וגם לחדר מיון, נבדקתי בשבוע לפני שאירע ה'דום לב' לא פחות משבע פעמים בבדיקת אק"ג, ועוד בדיקות שונות ומשונות, ובכל הבדיקות יצאו תוצאות תקינות

הרגשת הלב שלי היא שהוא עוד יותר חזק ושבזכותו באמת קרה לי הנס הזה

זה התחיל לפני שנים, בא אלי יהודי ואמר לי שהוא רוצה להקים איזו יוזמה לעילוי נשמת קרובו, ובסייעתא דשמיא חשבתי לפתוח 'חברת תהילים', לאסוף ילדים שיאמרו תהילים בימי שישי, בערב שבת. ומאז ב"ה כל שבוע מגיעים כאלף ילדים (!) לאמירת תהילים. לשם כך אני מפעיל מערך של אחראים 'משגיחים' שמסיירים בין הילדים, מעודדים אותם לומר את התהילים בקול, מחלקים להם כרטיסי הגרלה ולבסוף כמוזבן גם ממתק לכל ילד.

מאות רבות של ילדים נוספים ובעיקר ילדות, אומרים תהילים בבתיים, תוך האזנה לשידור החי שלנו, בקו טלפון ייעודי (-02-3722-149 שלוחה 9), וב"ה זה עובד בצורה קבועה הודות לתרומות נדיבות של יהודים מכל קצווי הארץ והעולם, מכל הקהילות והמגזרים, הפלא ופלא!

מה מיוחד בזה יותר משיעורי הגמרא? שני דברים. קודם כל מדובר בשעה שבלי ה'חברת תהילים' הזאת, 99 אחוז מהילדים הללו לא היו עוסקים בלימוד או באמירת תהילים. יום שישי בצהריים, אחרי שסיימו את הלימודים בתלמוד התורה, מה הילדים עושים? הולכים הביתה, אוכלים ארוחת צהרים ומתחילים לריב עם האחים והאחיות שלהם עד שאמא צועקת עליהם שייכנסו להתקלח וילכו לננות...

אז קודם כל יש כאן ניצול זמן שלפני כן היה 'מת', חסר כל משמעות רוחנית, ועכשיו הוא מנוצל לדבר שבקדושה, לאמירת תהילים. בנוסף, צדיקי הדורות אמרו שהסיבה שתפילה 'תינוקות של בית רבן' נשמעת טוב יותר, היא בגלל ש'אין להם נגיעות'. ילדים הם ילדים, לא חושבים יותר מדי. אמרת לו שזאת מצווה לומר תהילים, אז הוא אומר תהילים. כמוזבן שהוא רוצה לקבל ממתק, אבל ממתק הוא יקבל גם אם הוא ישב ולא יגיד כלום, הרי לא אומרים לילד "לך מפה, לא תקבל ממתק כי היום לא היה לך מצב רוח לומר תהילים בקול..." את הממתק אנחנו נותנים לכל מי שהשתתף ולפחות לא הפריע. אז מה גורם לילד לומר תהילים בקול ובהתלהבות? הרצון שלו לקיים את המצווה, כי אמרו לו שזה עושה נחת רוח לבורא יתברך.

ולכן, המסר שלי מכל הסיפור הזה הוא להוסיף ולהתחזק בזיכוי הרבים, כל אחד כפי יכולתו. מי שיש בכוחו לומר שיעורים, שיארגן שיעורים! מי שיש בכוחו לארגן ילדים לאמירת תהילים, שיארגן! ומי שלא, יכול לתמוך באלו שכן עושים את זה, לתרום לארגונים של הרבצת תורה, קירוב רחוקים, וארגונים שמרבים תורה בישראל. בהזדמנות זו אמליץ למעוניינים לתרום גם לארגון 'ענני' שזכיתי להקים ולתפעל בחסד ה' עלי, כדי שהזכות הזאת של אמירת תהילים תהיה גם שלכם!

אפשר ליצור איתי קשר ב- 0527653990, וכמוזבן אפשר להנציח שמות ולבקש 'מי שברך' מיוחד בזמן אמירת התהילים, כדי שלמעלה מאלף ילדים יזכירו את שמות יקירכם בתפילה להצלחתם ולבריאותם השלמה.

לחלוטין!!! רק הכאב המשיך, הצרבת הציקה מאוד, עד שהתברר שהתחושה היתה נכונה, כשהלב פשוט הפסיק לפעום.

אקדים ואומר שאני מדבר בעיקר על עצמי אבל שמתי לב שאנשים אובהים לפעמים להטות אוזן ולשמוע מה אחרים מדברים אז בבקשה, אתם מוזמנים להקשיב...

אם ניקח לרגע את מה שקרה לי ונסה להפוך את זה משל לשמירת התורה והמצוות שלנו. לפעמים קורה שבנאדם מרגיש שמשוה לא בסדר איתו ברוחניות. הוא לא מתקדם, אפילו קצת שוקע. הוא לא מצליח לשים את האצבע על הנקודה, מה הסיבה? הוא בודק את עצמו בנושא אחד ובנושא שני, והכל נראה לו תקין - אסור להתפתות למחשבה הזאת. חייבים להמשיך לבדוק עוד ועוד, לפני שיהיה מאוחר מדי.

למה זכיתי שקרה לי כזה נס גדול?

לגופה של שאלה, למה חזרתי לחיות, למה זכיתי שקרה לי כזה נס גדול? אני חושב שהתשובה נעוצה בנושא של זיכוי הרבים, ואני אסביר את עצמי.

כולנו מקיימים מצוות ברוך ה', אנחנו בדור שבו התרבה קול התורה והתרבו ארגוני החסד, אבל לכולנו יש נגיעות אישיות. אנחנו חושבים על עצמנו והילדים שלנו, מקיימים את המצוות כי אנחנו רוצים שכר, אנחנו רוצים שיהיה לנו שם טוב, שהילדים יקבלו דוגמה חיובית, שנוכל לעשות שידוכים טובים, שאנשים מסביב יעריכו אותנו, וכן על זה הדרך, לכל אחד ואחד מאתנו יש 'נגיעות', במצוות שהוא מקיים, וכמוזבן שה'נגיעות' הללו מורידות למרבה הצער מערך המצווה.

אבל יש דבר אחד שבו ה'נגיעה' לא יכולה להוריד שום דבר. כשאתה מזכה מישהו אחר. הרי אם אני מוסר שיעור ומישהו אחר יושב מולי ומקשיב, יש לי חלק בתורה שלו. נכון שלי עצמי יש נגיעות, אבל הוא מקשיב לי ומקבל ממני, והזכות שלו נזקפת גם לזכותי.

תשאלו, הרי גם לו יש נגיעות? ובכן, כנראה שזה נכון, אבל הנגיעות האלו הן שלו, לא שלי, ולכן החלק שלי בלימוד שלו נשאר שלם בלי שום חיסרון.

אם כך, יש לי את הזכויות של היהודים היקרים שמאזינים לשיעורים שאני מוסר בדף היומי בבלי, בדף היומי 'ירושלמי', וב'עמוד היומי' התוכנית החדשה של 'דרשו' שב"ה הביאה עשרות אלפי לומדים נוספים.

הזכות הזאת, נשארתי נקייה ללא נגיעה, ואגב, זאת זכות שכל אחד ואחד יכול לזכות בה. גם אני לא הייתי מתאים למסור שיעורים, עד שפשוט התחלתי למסור. לא חלמתי ולא תכנתי להיות מגיד שיעור, לא בבבלי, ובוודאי לא בירושלמי. אבל הקב"ה אינה לידי הזדמנויות, ואני פשוט אמרתי לו תודה רבה, ולקחת אותן בשתי ידיים...

אבל יש משוה שהרגשת הלב שלי היא שהוא עוד יותר חזק ושבזכותו באמת קרה לי הנס הזה. אמירת התהילים של ילדי תשב"ר, היא זאת שעמדה לי.

כעבור זמן התברר לו שהציבור כבר התפלל מנחה, והדרשן עומד ודורש בפניהם אל תוך השקיעה, יצא רבי בערל מבית המדרש כדי להתפלל מנחה באחד השיטבלאך האחרים, לאחר מעשה הרהר בלבו, אולי עשה שלא כהוגן כשיצא באמצע הדרשה, שמא נפגע הרב הדורש בשל התנהגותו, ומתוך שהיה לבו נוקפו, קם ונסע אל מרנא ה"חזון איש" זצ"ל לדרוש את ה'

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על הזהירות בכבודם של ישראל

ויבא יַעֲקֹב שְׁלֹם (לג' יח)

פֶּלֶס בְּנוֹפוּ, פֶּלֶס בְּמִמוֹנוּ, וְפֶלֶס בְּחֹרְתוֹ (כ"ז י)

ה'דרכון' שפותח את כל השערים

מסופר על הרה"ק רב גדליה משה מזויעהל זצ"ל, כששכב מסובב ביסורים קשים, ראהו משמשו הנאמן רבי אליהו ראטה זצ"ל שהוא ממלמל בפיו את הפסוק (תהילים טו. ג): "לא עשה לרעהו רעה וחרפה לא נשא על קרובו", וחזר עליו כמה וכמה פעמים.

שאל המשמש את רבו למה מתכון בשינון פסוק זה דייקא, והשיבו הרבי: "דע לך, כמו שכאן בעולם הזה ישנם דרכונים, שבהם אפשר לעבור רק ממדינה אחת לרעותה, ויש דרכונים מיוחדים, הניתנים רק לשרים ורוזנים, שבאמצעותם אפשר להכנס לכל מדינות העולם - כדוגמת כך יש בשמים ממעל 'דרכונים' שבאמצעותם ניתן להיכנס להיכלות העליונים. למשל: על ידי התורה נכנסים להיכל התורה, ועל ידי התפילה נכנסים להיכל התפילה. אבל יש דרכונים מיוחדים שבאמצעותם נפתחים כל שערים, ואפשר להכנס לכל היכלות גן העדן, למעלה למעלה, עד אין שיעור. והדרכון הזה הוא מי שיכול להעיד על עצמו שמעולם לא פגע באיש יהודי. וזוהי הסיבה שהנני חוזר ומשנן פסוק זה עתה, כי הוא הדרכון שבאמצעותו יפתחו לפני כל שערי גן עדן".

והדברים מחרידים לב ומזעזעים כל נפש ירא אלקים, ובודאי לא נתנו להאמר אלא על ידי יחידי סגולה שבדור, ולא כל מוחא סביל דא, לומר זכתי לבי ונקיתי כפי, לא עשיתי רעה לאיש, וחרפה לא נשאתי על קרובי.

ומסופר על רב אחד, שבא לפני רבי מאיר שמחה מדינסק זצ"ל בעל ה"אור שמח", ותינה בפניו את צרתו: "אני מוסר שיעור קבוע בבית המדרש, ואחד מן השומעים רגיל להקשות ולהעמיס עלי חבילי קושיות ולהביך אותי ברבים".

אמר לו ה"אור שמח": אל תשים לבך אליו, עליו אמר הקדוש ברוך הוא לנביא יונה (ד, יא): 'אדם אשר לא ידע בין ימינו לשמאלו'...

תהה אותו רב מהי כוונת ה"אור שמח" בדבריו, היתכן שכך יטפול על אדם מישראל?!

פתח ה"אור שמח" והסביר: הגמרא מספרת על תלמידו של רבי ינאי, שידע מתי להקשות עליו ומתי לא, ורבי ינאי קרא עליו את הפסוק: "ושם דרך אראנו בי שע אלקים". התיבה "ושם" - כתובה בשין שמאלית. אך דורשים אותה "ושם" - בשין ימנית, לשון שומא ואומדנא, שתלמיד נבון וירא שמים יודע לשער ולאמוד מתי ניתן להקשות לרבו, ומתי יש להמנע מכך, כדי לא לגרום לו חלישות הדעת

"חשוב נא" - אמר האור שמח לאותו רב - "מדוע אותו תלמידי מרבה עליך בקושיות ומלבין פניך ברבים? אין זאת אלא שהוא אינו יודע בין ימינו לשמאלו, שאינו יודע להבחין בין שין ימנית לשמאלית, והוא קרוא את הפסוק רק כפי הכתיב - "ושם דרך", בשין שמאלית...

מניעת בושנתו של הרב - דוחה תפילה

ממאמרי הגמרא אנו למדים על ענף נוסף מענפי הזהירות הנצרכים בכבוד הזולת, והוא - שצריך כל אחד לשים לב ומחשבה רבה היאך לא לגרום חלישות דעת לרב המלמד תורה או מוסר שיעור ברבים.

שמעתי מעשה רב על הגאון הנודע **רבי בערל קרויזר** זצ"ל, מגדולי חכמי ירושלים וראש ישיבת סקוירא בארצות הברית (מובא בספר **"מעשה איש"** חלק ה' עמ' קלו):

פעם נכנס רבי בערל לבית המדרש "זכרון משה" שבעיר הקודש ת"ו בשעות אחר הצהריים של שבת קודש לתפילת מנחה. בהכנסו ראה דרשן העומד ודורש בפני הציבור בעניני הפרשה. נעמד רבי בערל בפנינת בית המדרש להאזין לדברי הדרשן, בחשבו שתוך זמן קצר יסיים את דבריו, והציבור יחל בתפילת מנחה. אך כעבור זמן התברר לו שהציבור כבר התפלל מנחה, והדרשן עומד ודורש בפניהם אל תוך השקיעה. יצא רבי בערל מבית המדרש כדי להתפלל מנחה באחד השטיבלאך האחרים.

לאחר מעשה הרהר בלבו, אולי עשה שלא כהוגן כשיצא מבית המדרש באמצע הדרשה, שמא נפגע הרב הדורש בשל התנהגותו. ומתך שהיה לבו נוקפו, קם ונסע אל מרנא ה"חזון איש" זצ"ל לדרוש את ה' ולהמלך בדעת תורתו הקדושה, האם חובה עליו לפייס את הדרשן.

השיבו ה"חזון איש": "אינני מבין את השאלה, הרי לצאת באמצע דרשה זו הלבנת פנים לדרשן, וביזוי תלמיד חכם, ובודאי שתפילת מנחה אינה דוחה זאת, ואסור לצאת!"

והמתבונן בעדות נאמנה זו, הלא הרעיון מבהיל ממש, כי בכך לכאורה לא שבקת חיי לכל בריה, וכל הנכנס לבית הכנסת בשעה שהדרשן דורש, לא נתנה לו לרשות לצאת עד סיום הדרשה! ואם כי אין ה' פשוט לפסוק הלכה לפי מעשה רב, אבל זוהי ההוראה שיצאה מפום ממליל רברבן, רבן של כל בני הגולה, אשר כל בית ישראל בכל מקומות מושבותיהם נשענים על דעת תורתו הקדושה והולכים לאורו על כל צעד ושעל.

וניתן להטעים מעשה רב זה, על פי מה שידוע על הרה"ק בעל ה"שארית מנחם" מויושוא זצ"ל, שהיה מפורסם בזמנו כנואם בחסד עליון, והמונים שתו את דבריו בצמאון ובשקיקה. והורה לו אביו מרן הסבא קדישא אדמו"ר בעל ה"אהבת ישראל" זצ"ל שבשעה שהוא דורש ברבים, מוטב שיעצום עיניו ולא יביט בפני השומעים.

יש המסבירים את טעם ההוראה, כי רצה למנוע מרגש התנשאות. אבל יתכן שכונתו הקדושה היתה שלא יראה בעיניו את הנכנסים מבית המדרש והיוצאים ממנו, כדי שלא יקפיד על העם היוצא בעיצומה של הדרשה, ולא תחלש דעתו מהם.

ולוא דמסתפינא, אפשר לומר שזהו הבאור במאמר רז"ל (מדרש משלי פרשה י'): "בשעה שהחכם יושב ודורש אני מוחל ומכפר עוונותיהם של ישראל". הכונה היא לאותם עוונות שבני ישראל נאלצים לעבור עליהם בשעה שהחכם יושב ודורש, כגון זה הנמנע מלהתפלל כדי שלא לקום בשעת הדרשה ולמנוע את עלבונו וצערו של הרב. ועל כגון דא מכריז הקדוש ברוך הוא כביכול: "מחול לכם,

מחול לכם".

ואכן, לפי ה'מעשה רב' של ה"חזון איש", מוטב שישאר השומע לשבת בבית המדרש ולהאזין לדברי התורה מפי הרב, ויתפלל אחר כך ביחידות, ובלבד שלא יעליבהו ויצערהו ח"ו אם יצא באמצע הדרשה כדי להתפלל.

ועל כל פנים, מידי חובת זהירות לא יצאנו, ובוודאי מחויב כל אחד ואחד להיזהר במשנה תוקף לא לגרום חלישות הדעת לחכם הדורש בית המדרש. ואם הזדמן אדם לבית המדרש בשעה שהחכם עומד ודורש, והוא עדין לא התפלל, ישתדל להתפלל להתפלל תחילה טרם יכנס לשמוע את הדרשה. אבל אם לא עלתה בידו להתפלל, יקפיד הקפדה יתרה שלא לעזוב את בית המדרש באופן שהנאם עלול לבוא לידי בוש וחלישות הדעת.

ואם פגיעה בכבוד אדם פשוט מישראל חמורה עד למאוד, וצריך רחמי שמים מרובים להינצל מעונשה, קל וחומר שהפגיעה היא בכבודו של תלמיד חכם ומרביץ תורה בישראל.

חשיבותו של המגיד שיעור בעיני תלמידיו

כמו כן, בני הישיבות בחורי החמד הזוכים להשתתף ולשמוע מידי יום את השיעור היומי מפי הר"מ, עליהם להיזהר מאד בכבודו של רבם, ולא לנהוג באופן שיגרום לו צער וחלישות הדעת.

לצערנו, רעה חולה זו צריכה חיזוק ותיקון גדול. הואיל והשיעור הוא דבר יום ביומו, עלולים בנקל להגיע למצב של "מצוות שאדם דש בעקביו", ומתוך כך באים ח"ו לידי זלזול בשיעור ובמגיד השיעור - אם בהתעכבות מלהיכנס לשיעור בזמן, לעיתים מחמת שיחה בטלה, ואם ביציאה באמצע השיעור בלי סיבה אמיתית אלא על דברם של מה בכך.

התלמידים היקרים צריכים לתת אל לבם, כמה זמן וכמה מאמצים וכוחות השקיע מגיד השיעור בהכנת השיעור. הוא מנדד שינה מעיניו, לילות שלמים הוא רכון על הגמרא ועל ספרי המפרשים כדי להכין את השיעור כראוי. הוא מת"חס בחרדת קודש לתפקידו; ממהר להגיע אל חדר השיעורים מבעוד מועד ומגיש את הדברים כשהם מחוורים ומבוררים. איזו חלישות דעת וצער נגרמים לו כאשר הוא רואה שהתלמידים אינם יודעים להעריך את כל המאמץ וההשקעה, ויש מהם המשתרכים לאיטם אל חדר השיעורים תוך כדי פטפוטי דברים ושיחה של בטלה, ה' ישמרנו.

אם יתנו התלמידים אל לבם את גודל המסירות וההקרבה של רבם, או אז ידעו להעריכו ולהכיר לו טובה ויזהרו בכבודו, ובד בבד ידעו ליקר את השיעור בעיניהם, כי ממנו יתד, וממנו פינה לקנין יסודות התורה שלהם ולהתעלותם במעלות התורה והדעת.

(מתוך כבודם של ישראל)

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'צדדים פלוס' ברחבי הארץ

"להתחיל למסור שיעור ב'דרשו' זוהי זכות לא רגילה, זה להיות חלק מהמעצמה הגדולה בעולם לזיכוי הרבים, ההשגחה העליונה זימנה לידי הזדמנות כזאת מיוחדת לעסוק בזיכוי הרבים, כיצד אוכל להימנע מכך? קשה היה לסרב לכזו הצעה"

שיחה עם הרב שלמה סטרו שליט"א על השיעורים בעמוד היומי בספרדית

יעקב א. לוסטיגמן

קצת יותר מ-35 שנה עברו מאותו יום גורלי בחייו של הרב שלמה סטרו. באותו יום הם סגרו את המזוודה האחרונה, נשקו בפעם האחרונה למזוזות הפתח בבית בו התגוררו מאז נולד, העמיסו את החבילות על הרכב, ויצאו לכיוון שדה התעופה.

מאחוריהם הותירו את הבניינים רבי הקומות של העיר סנטיאגו דה קאלי, המכונה בפי תושביה בקיצור 'קאלי'. הם השתמשו הרבה מאוד במילים 'פור פאבור' (בבקשה) ו'גראסיאס' (תודה), כשעברו את כל עמדות הבידוק בשדה התעופה, טיפסו על המדרגות המובילות אל המטוס, והעיפו מבט אחרון לאחור, אל קולומביה - ארץ הולדתם, שכבר מעכשיו היה ברור להם שאין להם שום כוונה לחזור אליה.

בגיל שבע היה הרב סטרו כשהגיע עם הוריו לישראל: "הקהילה היהודית בקולומביה היתה קטנה מאוד, ותנאי המחיה שם לא היו בטוחים לאף אחד, בוודאי לא ליהודים. קולומביה שתמיד היתה מדינה לא יציבה, שקעה במצב של חוסר יציבות קיצוני, ארגוני פשיעה שלטו על חלקים ממנה, ארגוני מורדים על חלקים אחרים, ובתוכם אזרחים שנאלצו להתמודד עם רשויות מסואבות בשחיתות, ורמת ביטחון אישי ירודה מאוד.

אבותי שברחו מאירופה בתקופת הכיבוש הנאצי והגיעו לכאן מרומניה, פולין וגרמניה

"מצד אחד היו לנו שורשים בקולומביה. אבי סבתי, הרב שלמה סטרו שעל שמו אני קרוי, הקים את בית הכנסת הגדול בעיר קאלי. "כל המשפחה שלנו היתה כאן, אבותי שברחו מאירופה בתקופת הכיבוש הנאצי והגיעו לכאן מרומניה, פולין וגרמניה. כאן הם מצאו עוד כמה יהודים מפליטי המלחמה, ויחד הם הקימו קהילה קטנה, שלא החזיקה מעמד יותר מכמה עשרות שנים. כיום נותרו שם רק שרידים מהקהילה היהודית, אין שם חיים יהודיים סבירים למרבה הצער."

מבחינת אביו היה זה צעד לא פשוט בכלל. הוא עבד כרופא בקולומביה, והיה חשש איך יצליח להשתלב במקצוע בארץ ישראל בגלל קשיי השפה וכד'. בחסדי שמים הוא הצליח להתגבר על הקושי, ומשמש עד היום כרופא בכיר וכיום מנהל אחת ממחלקות הפנימית בבית החולים 'לניאדו' בנתניה.

את קולומביה השאירה המשפחה מאחור, אבל רבי שלמה, שאז היה ילד כבן שבע, לקח ממנה אוצר נפלא, שלימים יהפוך בידיו לכלי שרת מיוחד במינו, כלי קודש שמסייע בידו לזכות את הרבים בלימוד 'עמוד היומי' - השפה הספרדית.

"אני בארץ מגיל צעיר מאוד", הוא אומר, "כשאני מדבר עברית לא תשמע מבטא זר, אבל שפת האם שלי היא ספרדית, כי גם אחרי שהגענו לכאן המשכנו לשוחח בשפה הזאת, ולמעשה עד היום כשאני מדבר עם הורי היקרים שיחי, אנחנו מדברים בספרדית..."

מטבע הדברים, כשאנשים מדברים שפה אחת, יש ביניהם גם דברים אחדים. וכך, הכיר הרב סטרו את איש 'דרשו' משכבר הימים הרב גדעון מוסיקנסקי, האחראי על מחלקת עריכת השיעורים ב'דרשו'. הרב מוסיקנסקי נולד בארגנטינה והתגורר בה במשך יותר מעשרים שנה, וכך נוצר קשר בין אברך הכולל מקולומביה ועורך השיעורים המצולמים ב'דרשו' מארגנטינה.

במשך שנים היה לו, לרב מוסיקנסקי, חלום - להתחיל לערוך שיעורים בספרדית... כשהתוכנית החדשה של 'דרשו' יצאה לדרך, עמוד היומי, הגיעה ההזדמנות. בהנהלת 'דרשו' התחילו לחשוב מאיפה מוצאים מגיד שיעור דובר ספרדית בעל הסברה רהוטה? הרי מנהלי 'דרשו' אינם דוברים את השפה ולא יכולים לבחור מגיד שיעור בכוחות עצמם. הרב מוסיקנסקי הרגיע אותם... אל דאגה, הוא כבר ימצא מישהו. הטלפון הבא שהרים היה להרב שלמה סטרו, שמיד הבין את הפוטנציאל הטמון ברעיון, אבל חשש שאולי הוא

לא מתאים... "אנחנו נלמד אותך", הסביר לו ר' גדעון, "אתה תראה שאתה מתאים מאוד..."

מכאן ואילך, הדברים כבר התגלגלו בעצמם.

עד כה נלמדו כ-40 שיעורי 'עמוד היומי', אבל הרב סטרו מסר כבר שיעורים על למעלה מ-80 דף. הוא מתקדם בקצב מהיר ב"ה ומקדים את המאוחר, כי בהנהלת 'דרשו' אוהבים להתכונן מוקדם ככל האפשר, שלא נגיע לרגע האחרון ויתברר חלילה שבעצם חסר שיעור...

מצד אחד ספרדית היא שפת האם

שלי, ואני שולט בה היטב. מצב שני,

אני רגיל ללמוד בלשון הקודש

"זה אתגר לא פשוט", אומר הרב סטרו בשיחה עם 'לקראת שבת'. "מצד אחד ספרדית היא שפת האם שלי, ואני שולט בה היטב. מצב שני, אני רגיל ללמוד בלשון הקודש. מה גם, שמעולם לא מסרתי שיעור ברבים באופן קבוע, להוציא מקרים חד פעמיים שמסרתי חבורה או החלפתי מגיד שיעור פה ושם.

"להתחיל למסור שיעור ב'דרשו' זוהי זכות לא רגילה, זה להיות חלק מהמעצמה הגדולה בעולם לזיכוי הרבים. ההשגחה העליונה זימנה לידי הזדמנות כזאת מיוחדת לעסוק בזיכוי הרבים, כיצד אוכל להימנע מכך? קשה היה לסרב לכזו הצעה."

"אז התחלתי, וב"ה הקב"ה עוזר לי. בהתחלה תיקנו אותי, הסבירו לי שוב ושוב, איך לגשת לזה, איך לתת לצופים את ההרגשה שאני לומד איתם בחברותא. כמובן שאני עדיין 'ירוק' אבל לאט לאט מתרגלים, לומדים את רזי המקצוע ובסייעתא דשמיא אני מרגיש שאני הולך ומשתפר.

"התגובות מאוד מחממות את הלב. בינתיים זה עוד ממש בתחילתו, לא רבים יודעים שיש שיעור בספרדית, זה עובר בעיקר מפה לאוזן, כי הרי לכל דובר ספרדית בארץ יש עוד כמה חברים דוברי ספרדית, ולאט לאט הבשורה מתפשטת. בינתיים המאזין הכי נלהב זה אבא שלי שליט"א, שמאוד מאוד מתרגש ושמה לשמוע שיעורים בגמרא בספרדית, ובמיוחד שהם מגיעים מפי בנו, זה בוודאי עושה לו הרבה נחת, ב"ה. באופן כללי אני מרגיש ממש אסיר תודה לבורא עולם שזיכה אותי לכך, ומתפלל שהסיעתא דשמיא הזאת תמשיך ללוות אותי ואזכה להמשיך ולמסור שיעורים על הש"ס כולו בספרדית, ואולי, מי יודע, אולי אזכה גם למסור בלשון הקודש, אני כבר מתחיל להרגיש את השמחה בהרבצת תורה..."

דרך אגב, לצד הרב סטרו שעמו אנחנו משוחחים הפעם, מופיעים גם שיעוריו של הרה"ג רבי עובדיה כהן טלגם, שמוסר גם הוא שיעורים ב'עמוד היומי' בספרדית, בסגנון מעט שונה. זאת, כחלק מהמדיניות הקבועה של 'דרשו', להשתדל לתת ללומדים שיעורים שונים בכמה שיותר שפות, כדי שכל אחד ואחד יוכל למצוא את השיעור ההולם את רצונו וסגנון הלימוד האהוב עליו.

שאלנו את הרב סטרו איך זה למסור שיעורים בספרדית, והאם זה מהווה אתגר מיוחד מבחינתו, והוא משיב בחיוב...

"יש בגמרא הרבה מושגים שקשה לתרגם אותם לספרדית", הוא מסביר, "יש דברים שאין להם תרגום ולכן לא מתרגמים אלא מסבירים, כמו 'לבד', או 'דופן עקומה', או 'תיקו' וכדו'. גם מי שמדבר עברית לא יבין מה זה 'לבד' אם לא תסביר לו, ומי שיודע ללמוד גמרא יודע כבר מה זה 'לבד' אחרי שמסבירים לו... זה לא שונה לגבי מושגים כאלו בין שיעור בלשון הקודש לבין שיעור בספרדית.

"אבל יש מושגים אחרים שהם לא לגמרי הלכתיים, ואותם כן צריכים להסביר. כמו 'קל וחומר', זה ביטוי שאין לו מקביל בספרדית, ובמקום לומר 'קל וחומר' בשתי מילים צריך לתת הסבר של שניים שלושה משפטים על כך שאם כאן יש משהו קל ובכל זאת הדין שלו הוא כך וכך, ולעומתו יש משהו חמור יותר מבחינת הדין, בוודאי נגיד שגם שם יחול הדין הספציפי שהוא שעליו אנחנו מדברים..."

"באופן כללי, כל תרגום משפה לשפה אחרת הוא עניין מאתגר, וכשזה ללמד גמרא זה יותר מורכב כי בעצם אנחנו מתרגמים מארמית ללשון הקודש ומלשון הקודש לספרדית. מה גם שאין עדיין 'שוטנשטיין' או משהו דומה בספרדית, כך שלפעמים אני צריך להגדיר מושג תלמודי בעצמי, ואכן עושה שימוש נרחב במילון למרות שכמו שאמרתי שפת האם שלי היא ספרדית.

"כשהתחלנו ללמוד מסכת ברכות, למדנו על כך שחכמים אמרו שצריכים לומר 'קריאת שמע' עד חצות הלילה כדי להרחיק אדם מן העבירה. חכמים עשו 'גדר' כדי שהאדם לא ישכח לקרוא קריאת שמע... איך מתרגמים 'גדר'??? אומרים 'סרקה' - כלומר רשת או סורגים שמקיפים את החצר. האם יהיה נכון לתרגם את ה'גדר' ההלכתי, ל'סרקה' בספרדית? כמובן שלא. אנשים לא יבינו על מה אני מדבר. הייתי צריך להתאמץ מאוד למצוא את ההגדרה הנכונה שתקלע לעניין ושתנגיש את המושג 'גדר' למאזינים.

הם תופסים אותי פה ושם בביטויים

שנראים להם מצחיקים

"אגב, ספרדית היא שפה שמדוברת בהרבה מאוד מדינות, כל אלו שבעבר היתה בהן קולוניה ספרדית, ויש קצת הבדלים במילים שונות בין הספרדית המדוברת במדינה אחת לזו שמדוברת במדינות אחרות. "אני עצמי מקולומביה והספרדית שלי בהתאם, אבל רוב היהודים החרדים דוברי הספרדית באים מארגנטינה, יש גם רבים מפנמה, מוונצואלה ועוד מדינות. אני מתאר לעצמי שהם תופסים אותי פה ושם בביטויים שנראים להם מצחיקים, כי אצלם הביטוי קצת שונה. כמו למשל בקולומביה 'אלמאסן' זו חנות, כל סוג של חנות. אבל בארגנטינה 'אלמאסן' זו חנות מכולת בלבד. לומר על חנות כלי עבודה 'אלמאסן', למישהו מארגנטינה זה מצחיק. זה כמו לומר בעברית שיש לך 'מגפי בית' במקום 'נעלי בית'... אבל זה לא מפריע להבנה, כל דוברי הספרדית מבינים זה את זה מצוין, למרות ההבדלים הללו."

לסיום שאלנו את הרב סטרו, כמה זמן לוקח לו להכין כל שיעור, והוא

"סיפרתי לו שיש לי עניין כזה שאני מחלק 'קריאת שמע שעל המיטה', ירושה ממורי ורבי האדמו"ר מטאלנא, ושאני מדפיס בכל פעם כמות של אלף יחידות לפעמים אפילו 3,000 וזה עולה כך וכך... "העיניים שלו התרחבו... 'קריאת שמע שעל המיטה' אזוי??? אני רוצה לתרום לך את ההדפסה הבאה..."

הגה"ח רבי אליהו דינקל משגיח בישיבות סדיגורא וטשכנוב, מספר על הקשר המיוחד שלו עם נושא אמירת 'קריאת שמע שעל המיטה' לפני השינה - חלק ב'

החתימה, פעם אחרת המוכר מתחרט או שהקונה בדיוק היה חייב לצאת לחו"ל... הוא ממש מרגיש שכאילו יש משהו שהורס לו את כל העסקאות שלו, והוא מבין שזה משהו משמים, אבל הוא לא מבין למה זה קורה לו, ולא מצליח לחשוב על איזה חטא גדול שבא לידו שגרם לו לסבול ככה...

"אני לא יודע איך זה קרה, אבל משמים שתלו לי מילים בפה. תגיד לי, אמרתי לו, "מה עם נטילת ידיים שחרית? אתה מכין נעגל ואסר' ליד המיטה, או שאתה שוכח...?", ראיתי שהוא יהודי חסידי ולכן אמור להניח ליד המיטה כמו שנהוג בכל מקהלות החסידים.

"הוא החוויר, הסתכל עלי כאילו יש לי רוח הקודש, והודה בשפל קול שהוא באמת הפסיק בתקופה האחרונה: "הייתי מקפיד על זה תמיד, אבל בתקופה האחרונה נולדה לי בת ב"ה, ולכן הכנסנו לחדר ההורים עריסה, זה תופס הרבה מקום וזה כבר נהיה לא נוח להניח שם גם קערה עם ספל אז החלטתי שאני מוותר על זה..."

"כמובן שהוא קיבל על עצמו בו במקום להתחיל להקפיד על העניין בחזרה, ואחרי תקופה קצרה הוא עדכן אותי שב"ה הוא חזר לאיתנו הראשון".

"אני אסיים בעוד סיפור נפלא, של השגחה פרטית מיוחדת במינה הקשור לעניין הזה", ממשיך הרב דינקל, "באותה העת, בהיותי

שבוע שעבר, הבאנו בפניכם את החלק הראשון של השיחה, ועתה אנו מביאים את ההמשך
כבר שנים רבות מתעסק הרה"ח רבי אליהו דינקל, עם נושא אמירת 'קריאת שמע שעל המיטה'. הוא נוהג להדפיס קונטרסים של קריאת שמע שעל המיטה באלפי עותקים, ולהפיץ אותם בישיבות ובכל מקום אפשרי. מדובר בקונטרסים הכוללים את נוסח קריאת שמע המקובל, לצידו גם הנוסח של קריאת שמע שעל המיטה על פי הסדר שתקן רבינו האריז"ל, ובנוסף קונטרס עם ליקוט מיוחד במינו של ענייני אמירת קריאת שמע שעל המיטה וכל ענייני השינה על פי ההלכה, כדת וכדין.

מאחורי העיסוק של הרב דינקל, משגיח בישיבות סדיגורא וטשכנוב, מסתתר הקשר האדוק שהיה לו עם מורו ורבו כ"ק מרן אדמו"ר מטאלנא זצ"ל, ש'הוריש' לו את העיסוק בנושא, כפי ששמענו מפיו. "ובהקשר זה אני רוצה לספר לכם סיפור שממש בדידי הוא עובדא... ביקרתי בארה"ב לרגל שמחה משפחתית, ותוך כדי הדברים גם נקלעתי לפגישה במשרדו של יהודי שעוסק בנדל"ן. זה בניין שלם עם משרדים של סוכני נדל"ן כולם שם יהודים, אחרי שנפגשתי אתו אמרו לי שיש לי טרמפ, עוד שעה יוצא מישוהו בחזרה לבורו פארק, שם התאכסנתי, אז פתחתי ספר תהילים ואמרתי תהילים בינתיים, עד שאותו אחד ייקח אותי.

"בינתיים ניגשו אלי כמה אנשים, נתנו 'שלום עליכם' ודיברו איתי. פתאום מגיע אחד, שהיה ממש שבור ורצון, החברים שלו אמרו לו שייגש לדבר איתי כי אני "יהודי מארץ ישראל". קצת התבלבלתי, אני לא רב ולא אחד שמקבל קהל, מה פתאום שולחים אלי אדם שנמצא במצוקה? אבל אני כן משגיח בישיבה ובכלל אני 'יהודי מארץ ישראל' אז אולי בכל זאת...

"אמרתי שאני מוכן לשמוע אותך, אולי אוכל ליעץ לו איזו עצה טובה. מה יכול כבר להיות?"

"הוא סיפר לי שהוא היה מצליח מאוד בעסקים ותמיד סגר עסקאות של קניית ומכירת נדל"ן כשבסופו של דבר נשארו אצלו אחוזים נאים של רווח, אבל בשבועות האחרונים, כבר כמה שבועות שהוא לא רואה ברכה בעמלו. הוא מקדם עסקאות יפות מאוד, ובשניה האחרונה הן נופלות לו, פעם מישוהו אחר חוטף לו את זה רגע לפני

בארה"ב השתתפתי כאמור בשמחה שערך חבר טוב שלי, והמחותן שלו אמר לו שהוא מבקש לדבר איתי, כי מצאתי חן בעיניו. הוא קרא לי הצידה והתחיל לשאול אותי מי אני ומה מעשי כאן, ואני הבנתי שהוא מנסה לראות איך הוא יכול ליהנות אותי.

"אמרתי לעצמי, נו, הוא כל כך רוצה לתת, אני יכול להציע לו להשתתף בעניין הזה של הדפסת 'קריאת שמע שעל המיטה'... בדיוק נגמר לי המלאי של ההדפסה האחרונה וזה בהחלט יכול לעזור לי אם הוא ייקח על עצמו את המהדורה הבאה.

"סיפרתי לו שיש לי עניין כזה שאני מחלק 'קריאת שמע שעל המיטה', ירושה ממורי ורבי האדמו"ר מטאלנא, ושאני מדפיס בכל פעם כמות של אלף יחידות לפעמים אפילו 3,000, וזה עולה כך וכך... "העניינים שלו התרחבו... 'קריאת שמע שעל המיטה'??? אזוי??? אני רוצה לתרום לך את ההדפסה הבאה, אבל אצלי זה לא הולך עם כאלו כמויות יידי, אם אני נותן לך זה יהיה הרבה יותר. השאלה אם אתה תהיה מסוגל להתמודד עם זה ותמצא איפה לחלק את הכל?".

"הסברתי לו שזה רק עניין של זמן ובעזרת ה' הכל יחולק עד הקונטרס האחרון. בו במקום הוא נתן לי סכום נכבד להדפסה של כמות מאוד גדולה, שמילאה לי ארגזים על גבי ארגזים במחסן שלי... "שאלתי אותו למה הוא כל כך מתלהב מהנושא והוא אמר לי שהוא זוכר את התקופה שבה הוא למד ב'שיבה', הוא היה מאוד מתלהב באמירת 'קריאת שמע שעל המיטה' ועד היום יש לו את הטעם המתוק הזה, כשהוא נזכר ב'עבודה' הזאת שהוא היה עושה כל פעם לפני שהלך לישון.

"אחרי תקופה, הרבה אחרי שחזרתי לארץ וכבר הדפסתי את המהדורה הגדולה שמילאה לי את המחסן, הגיע ה' באב, יום ההילולא של רבינו הארי"י הק'. אני, יש לי מנהג מימים ימימה להכין סעודת הילולא גדולה בה' באב, בבית המדרש העתיק של רבי דוד'ל מטאלנא בעיר העתיקה של צפת.

"ברוב הפעמים מגיע כ"ק מרן אדמו"ר מרחמסטריווקא לצפת בהילולת הארי"י הקדוש, והוא זה שמנהל את סעודת ההילולא שהופכת להיות כמו 'טיש'.

"אבל באותה שנה הודיעו לי מרחמסטריווקא שהרבי לא יבוא הפעם, ובדיוק באותה עת היה אדמו"ר אחר ששהה באותם ימים בעיה"ק צפת וכשנודע לו, התקשר הנכד שלו אלי וביקש שנארח את הסבא שלו. כמובן ששמחתי מאוד, אני ממילא מכין סעודה ולכבוד הוא לי שיהודי צדיק ישב בראש השולחן מה גם שאני אין לי מאיפה להביא ציבור גדול, ואני רגיל להכין כמויות גדולות, ככה מגיע רבי ומגיעים איתו גם חסידים ובני משפחה וזה כבר נהיה חגיגה של עשרות רבות ואפילו יותר ממאה איש.

"לקראת ההילולא יצאתי מביתי שבבית שמש לעיה"ק צפת, כדי להתחיל להכין את הסעודה הגדולה, וכשכבר יצאתי מהבית ועמדתי להיכנס למכונית שהמתנה לי, ביקשתי מהבן שלי שבא איתי שייכנס למחסן ויביא לי כמה קונטרסים של 'קריאת שמע של המיטה', כי אולי אוכל לחלק שם בצפת כמה יחידות לאנשים שיקבלו על עצמם לומר עם זה קריאת שמע.

"הבן שלי לא הבין את מה שאמרתי לו, ובמקום להביא חמישה קונטרסים, הוא הביא ארגז! בארגז יש 200 קונטרסים! אומנם זה היה ארגז פתוח ושיערתי שיש בו כ-150 קונטרסים, אבל זאת כמות עצומה. איך אני אחלק עכשיו 150 קונטרסים בצפת? למי בדיוק? זה כמות ששולחים לשיבה לפני קעמפ, זה לא משהו שלוקחים לנסיעה לכמה שעות לצפת...

"אבל השעה כבר היתה מאוחרת, ולא היה לי זמן להתעכב ולהחזיר למחסן וכו', אמרתי לו, נו שוין, הבאת ארגז, בסדר, בוא נכניס אותו לבגאז' ונצא לדרך...

"שעה לפני תחילת הסעודה קיבלתי טלפון מנכדו של אותו אדמו"ר, שהודיע לי שהרבי קיבל חום גבוה ופשוט אינו יכול לבוא. הוא מאוד התנצל, ואני חשכו עיני. אני עם כמות גדולה של אוכל מוכן, ואין לי מי שיאכל את הכל...

"בסייעתא דשמיא שאין לשער ואין לתאר, אני מקבל טלפון מחבר, מתלמידיו של המקובל רבי יצחק מאיר מורגנשטרן שליט"א, ששואל אותי אם אפשר אולי להביא קבוצה של אנשים לסעודה הקבועה שאני מכין...

"בטח שאפשר" אמרתי לו, והוא הוסיף בגמגום קל, שבעצם לא מדובר בכמה אנשים אלא בקבוצה ל 150 איש... הם רגילים לעשות סעודה במירון, יש שם יהודי שמארח אותם בקביעות כל שנה, ובאותה שנה הוא עושה שיפוצים בבית, והוא פשוט שכח להודיע להם שהוא לא יכול, הם סמכו על החזקה ועכשיו הם תקועים במירון, משם תכננו להמשיך לציון הארי"י הק' בצפת, ואין להם אוכל לתת לציבור.

"אמרתי לו שזה ממש משמים, להם יש ציבור ואין להם אוכל, לי יש אוכל ואין לי ציבור, זה נהנה וזה נהנה, שיבואו!

"רבע שעה לאחר מכן כבר היו השולחנות מלאים, סעודה נפלאה עם ציבור איכותי, שירה עוצמתית ודברי תורה לעילא ולעילא.

"כשהתחיל הרב מורגנשטרן לדבר, התלהבתי. הוא בחר לדבר על... סדר 'קריאת שמע שעל המיטה' של האריז"ל. הוא האריך בהסבירו על הסדר הזה, מה צריכים לכוון בכל קטע ולמה הארי"י הקדוש סידר זאת דווקא לפי הסדר הזה... משהו מיוחד.

"בסיום דבריו אמר רבי יצחק מאיר שמאחר ועסקנו בנושא הזה של 'קריאת שמע שעל המיטה' לפי סדר האריז"ל ביום ההילולא, סמוך ונראה לבית החיים שבו חלקת מחוקק ספון, הוא רוצה שעכשיו כשהם יעלו על הציון הקדוש, אחרי חצות הלילה, יאמרו ביחד כאיש אחד בלב אחד את סדר קריאת שמע של האריז"ל...

"נענה אחד התלמידים ואמר, "אבל אין לנו את הנוסח הזה מודפס... אם היינו יודעים קודם היינו מדפיסים דפים", מיד קפצתי ואמרתי להם, אל דאגה! כמו שקיבלתם פה אוכל מן המוכן, כך יש לכם גם קונטרסים של 'קריאת שמע' מן המוכן. רצתי להביא את הארגז מהבגאז' של המכונית, ובתוך זמן קצר חילקתי את כל הקונטרסים, עד האחרון שבהם..."

לסיום מבקש הרב דינקל לפרסם את מספר הטלפון שלו, לטובת מי שמעוניינים לקבל את הקונטרס ולהתחזק בעניין זה של אמירת 'קריאת שמע שעל המיטה' וכל ענייני השינה כהלכה - 02-9910049.

זכורני מלפני עשרות שנים, שנקלעתי פעם לכינוס של חסידי סלונים, בזמן הנהגתו של האדמו"ר בעל ה'ברכת אברהם' מסלונים זצ"ל, דקות אחדות לאחר תחילת הכינוס בקשוני הגבאים לעזוב את המקום כי היה זה כינוס פנימי של החסידות, אך דבר אחד שהספקתי לשמוע מהרבי זצ"ל נחרט עמוק בליבי

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

וַיַּעֲקֹב נִסְעָה סִפְתָּהּ וַיָּבֶן לוֹ בַּיִת (לג, יז).

אני רוצה לפתוח בסיפור נפלא ששמעתי מאחד ממורי ההוראה בירושלים, אודות הגאון רבי נתנאל רייזמן זצ"ל, אביו של הגאון רבי ישראל יצחק רייזמן זצ"ל, דיין ב'עדה החרדית': רבי נתנאל, היה תלמיד חכם מופלג ואוהב תורה. בראשית ימיו התגורר באחד מפרברי העיר וורשה שבפולין, ותקופה ארוכה כמהה נפשו לעלות לארץ ישראל. באותה תקופה המצב בארץ היה נורא ואיום, המחסור והרעב היו בני בית אצל יושבי ארץ הקודש, ותנאי המחיה היו קשים מנשוא.

רבי נתנאל התלבט מאד, אולם השתוקקותו לחונן את עפרה של הארץ הקדושה גברה על שאר השיקולים, והוא הודיע לחבריו ולידידיו על דבר החלטתו. כשנודע דבר חפצו, התעוררה מהומה רבתי בקרב חברי הקהילה. רבים החלו להרהר גם הם ברעיון, ואולי אף להצטרף לרבי נתנאל ומשפחתו ולעלות עמהם יחד לארץ הקודש; אולם לא ניתן היה להתעלם מן השיקולים כבדי המשקל שכנגד.

לבסוף הוחלט על דעת כולם, שרבי נתנאל שכבר גמר אומר בדעתו לעלות לארץ הקודש, יעלה עם משפחתו לארץ, ולאחר שהות של כמה חודשים ישלח מכתב לחברי הקהילה, ובו יפרט להם על המצב בירושלים ועל קשיי המחיה. על פי מה שיספר יחליטו האחרים האם לעלות לארץ גם הם, או שאין הדבר בידם.

רבי נתנאל ומשפחתו נפרדו מידידיהם וקרוביהם, ופתחו בנסיעה הארוכה לארץ הקודש. ואכן, לאחר כמה חודשים, נתקבל אצל חברי הקהילה מכתב ששלח רבי נתנאל מארץ ישראל. ההתרגשות היתה גדולה, וכולם נתאספו יחד בשטיבל המרכזי לשמוע את מה שנאמר במכתב.

והנה, כל החששות התבדו: רבי נתנאל כתב בפרוטרוט ובתיאור משכנע כיצד המצב בארץ לא גרוע כמו שמספרים, ושהוא ומשפחתו התאקלמו היטב, וכי טוב להם עד מאד בירושלים והם שמחים ומאושרים על החלטתם לעלות לארץ ישראל. הנאספים כמעט והשתכנעו, אך משפט אחד באמצע המכתב העיב על הרושם הכללי:

רבי נתנאל בספרו על הרחבות שישנה בירושלים, כתב: "הבית שלי מכיל חלונות גדולות יותר משלושה מטרים גובה" - היכר מובהק לבית מפואר באותם ימים... התיאור כבר היה נשמע מעט מוגזם.

גם במקום מגוריהם בפולין לא היו בתים כה גדולים...

החליטו החברים שלא להחליט עדיין על פי המכתב, וחלף זאת ישלחו שליח נאמן לירושלים, שיסע רק כדי לבדוק האם אכן כך הם פני הדברים. אם אכן ימצא שהסיפור אמת הוא, והדרים בירושלים נהנים מרחבות גדולה ומישוב הדעת, יעלו רבים מבני הקהילה לארץ הקודש. יצא השליח לדרכו, הטלטל תקופת מה בדרכים, והגיע בסופו של דבר לירושלים. הוא שם את פעמיו לעיר העתיקה ושאל את העוברים ושבים - "היכן גר רבי נתנאל רייזמן?"

הנשאלים הפנו אותו לשכונה צפופה, שם בבנין פלוני, לאחר שיורדים עשר מדרגות מתחת לקרקע, גרים רבי נתנאל ומשפחתו במרתף ישן ובדירה קטנה. השליח התקשה במשך זמן מה למצוא בדיוק את ה'כוך' המדובר, שהיה בינות לכמה וכמה 'כוכים' אחרים... בעודו סובב בסמטאות העיר, כבר התחיל להבין לאן מועדות פניו.

סוף סוף הגיע השליח אל הבית, דפק בדלת, וכאשר פתחו לו נגלתה למול עיניו דירה קטנה וצפופה לבלי תיאור, שטיח גדול על הרצפה, כמעט מקיר לקיר, עליו מצטופפים כמה ילדים ומשחקים

יחד. אמנם אוריה של שמחה והסתפקות במועט שוררת במקום, אולם ספק אם הבית כולו יחד מגיע לשלושה מטרים; בוודאי שלא החלונות, כפי שתיאר במכתבו לידידיו בוורשא...
"היכן אבא נמצא?" שאל השליח את הילדים. בעליצות הראו לו באצבע על בית המדרש שהיה ממול הבנין - "שם אבא יושב ולומד", אמרו לו. ניגש השליח לבית המדרש, ועם התקרבו נמשך אחר ניגון לימודו המתוק והמוכר של רבי נתנאל.

הוא נכנס אל ההיכל, וכאשר ראהו רבי נתנאל התרגש עד מאד וקיבל את פניו בשמחה. "נו", היתה שאלתו הראשונה, "הגעתם?" השיב לו השליח במבוכה: "ממש לא... בני הקהילה שלחו אותי כדי לראות האם לא הגזמתם בתיאור החיים בירושלים, ואכן נוכחתי לראות שלא מינייה ולא מקצתיה - במקום חלונות בגובה שלושה מטר ראיתי בית מתחת לאדמה, קטן וצפוף".

חיך רבי נתנאל והשיב: "כלום דובר שקרים אני? כסבור אתה שהמקום שראיתי - ביתי הוא? לא כן הדבר! שם - זהו חדר השינה שלי, אולי גם חדר האוכל... הבית שלי הוא כאן!... בית המדרש הוא ביתי!"

"ראה", הוסיף וקרא רבי נתנאל בהתפעלות תוך שהוא מחוה בידי על קירות וחלונות בית המדרש, "התבונן איך המקום כאן משופץ ומפואר. הבט על החלונות היפים והגבוהים - קח סרט מידה ובדוק: שלושה מטרים גובהם!"

מעשה נפלא זה תואם להפליא עם הנכתב בסידור 'שער הרחמים', להגאון רבי פנחס - המגיד מפלאצק זצ"ל, סידור שהיה כידוע חביב ביותר על הגאון מוילנא זצ"ל, שמביא שם פירוש נאה על מאמר המשנה "יהי ביתך בית ועד לחכמים" (אבות א, ד).

בפשטות מפרשים את כוונת התנא שעל האדם לראות שביתו יהיה הבית בו מתכנסים החכמים. אך הוא מפרש להיפך. המקום לו אתה קורא בית, יהיה המקום של חכמי התורה, דהיינו בית המדרש; ועניינו ממש דומה למעשה שסיפרנו.

הבית העיקרי של היהודי הוא בית המדרש, המקום בו יונקים רוחניות וגדלים בתורה. הבית הפרטי אינו אלא 'חדר שינה', היכי תימצי לחיי העולם הזה המוכרחים על פי טבעינו.

מצבו בעולם הזה הוא אמצעי למצבו בעולם הבא

את הלקח הזה אנו מוצאים בפרשתנו:

התורה מספרת, שכשיעקב אבינו נפרד מעשיו, הוא הגיע למקום ושמו סוכות, ושם בנה לו בית. את המילים "ויבן לו בית", מפרש ה'תרגום יונתן' בצורה מעניינת: "וּבְנָא לֵיהּ בַּי מְדֻרָּא".

יונתן בן עוזיאל מגלה לנו מהו הבית שיעקב בנה: בית מדרש! לזה יעקב קורא בית, לא לבית הגשמי בו הוא התגורר.

מוטל עלינו לדעת ולהבין את עומק הדברים.

אמנם במושכל ראשון הדבר נראה לנו רחוק, הרי כל אחד מבין שקורת גג לו ולמשפחתו הוא דבר בסיסי שאי אפשר בלעדיו. אך

מוטלת עלינו החובה לזכור ולהבין, שבסופו של דבר, יש את העיקר ויש את הטפל.

זכורני מלפני עשרות שנים, שנקלעתי פעם לכינוס של חסידי סלונים שהתקיימה בעיר טבריה, בזמן הנהגתו של האדמו"ר בעל ה'ברכת אברהם' מסלונים זצ"ל. דקות אחדות לאחר תחילת הכינוס בקשוני הגבאים לעזוב את המקום כי היה זה כינוס פנימי של החסידות, אך דבר אחד שהספקתי לשמוע מהרבי זצ"ל נחרט עמוק בליבי.

למשתתפים חולקו מיני מאכל ומשקה, והרבי בראותו זאת פתח ואמר: "לא נתאספנו כאן לאכול ולשתות! אנחנו אמנם אוכלים ושותים להשיב את הנפש, אך צריך לזכור את העיקר: נתכנסנו כאן להתחזק ולהתרומם בעבודת השם!"

פעמים רבות אני נזכר באמירה נוקבת זו של האדמו"ר זצ"ל. בכל דבר בחיים צריך להתבונן ולדעת מה העיקר ומה הטפל, ולשנן זאת שוב ושוב.

כשנכנסים לביתם של צדיקים ועובדי השם, ניתן להרגיש בנקל בכל פינה ובכל זווית מהו העיקר ומהו הטפל, רואים בחוש כיצד כל הבית אינו אלא טפל לחלק העבודת ה' שבבית. ממה עושים את עיקר העסק אם בקניית רהיט חדש או שמה כשאחד הילדים גמר מסכת תלמודית או כשידע היטב את הנלמד בישיבה.

קרובת משפחתו של הגה"צ רבי דוב יפה זצ"ל, משגיח ישיבת 'כפר חסידים': בילדותה, התארכה פעם בשבת במעונו. בעת שהגישו את המרק בליל שבת, היא אמרה לרבנית שלא תגיש לה צלחת, כי היא אינה אוהבת מרק.

בשעת הסעודה לא הגיב רבי דוב לדברים מאומה, אך לאחר הסעודה ניגש אליה, האיר לה בנועם ובעדינות מיוחדת השמורה עימו, ואמר לה ברוך: "איך אנו אוכלים מחמת שאנו אוהבים, אנו אוכלים משום שאנו זקוקים לכח לעבודת השם ותו לא..."

את יסוד הדברים נמצא בלשונו הזהב של רבי משה חיים לוצאטו - הרמח"ל, בספרו הנשגב 'מסילת ישרים' (פרק א): "כללו של דבר, האדם לא נברא בעבור מצבו בעולם הזה אלא בעבור מצבו בעולם הבא, אלא שמצבו בעולם הזה הוא אמצעי למצבו בעולם הבא שהוא תכליתו".

הבית שלנו צריך לשמש רק אמצעי, הוא נכלל ב'מצבו בעולם הזה'. אך בית המדרש, המקום שקיים עבור 'מצבו בעולם הבא' - הוא העיקר והתכלית.

נוסיף ונאמר עוד, שיתכן שלפי תרגומו של יונתן בן עוזיאל, יעקב אבינו לא בנה לעצמו בית כלל, אלא בנה רק בית מדרש. הרי יושב אוהלים היה, ולכל משפחתו וקניניו בנה מבני עראי, שכן לעניני העולם הזה אין צורך במבנה של קבע. כך יוצא שבכלל 'מקנהו' הכתוב בהמשך הפסוק - "ולמקנהו עשה סוכות", נכללים גם גופו, משפחתו, רכושו ושאר עניניו ותשמישי עולם הזה, שעבורם הכין סוכות עראי.

אי אפשר לזכות לכתרה של תורה, אלא כאשר מתייחסים לעניני העולם הזה כארעיים, ולעסק התורה והמצוות - כקבוע!

(מתוך אוצרותיהם אמלא)

"נער צעיר הייתי בישיבת 'תל אביב', יום אחד נראתה בפתח בית המדרש דמותו של ר' שולע'ם, שבא לדרוש בשלומו של בן אחותו, כשפנה ללכת, הלכתי אחריו ללוותו, כשהוא שם לב כי אני מתלווה אליו פנה אלי ושאל: מה רצונך?, עניתי כי רצוני ללוות את הרב, אמר, 'אם כך מגיע לך ממני פרס', סברתי לתומי שהוא יביא לי איזה סוכריה, אבל הוא החל לדבר בלשונו הציורית"

על מלאכים, עיזים ועשיו הרשע

מאת: הרב צבי גטיקר

וַיְהִי לִי שׁוֹר וְחֲמוֹר צֶאֱן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה (לבו)

מזן הרב מבריסק שהה לצורך בריאותו זמן ממושך בעיירות המרפא, בשבוע שאחר שבת וישלח הגיע לעיירה הרב של לעמבערג, והרצה לפני הרב את אשר אמר בפני קהל עדתו בשבת האחרונה. וכה אמר: הנה רש"י מבאר את הפסוק עם לבן גרתי, גרתי בגימטריה תרי"ג, עם לבן גרתי ותריג מצוות שמרתי. ויש לנו ללמוד מהי דרכו של יעקב שעל ידה לא הושפע במהומה מלבן הרשע.

והנה בהמשך מספר יעקב אע"ה 'ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה', ונשאלת השאלה מדוע לא כתוב שוורים וחמורים, ואמנם רש"י מבאר כי דרך ארץ לקרוא לשוורים שור וכו', אבל ניתן לבאר כי יעקב פרש לפנינו בלשונו זאת את הצלחתו, כיצד עם לבן גרתי ותריג מצוות שמרתי, מאחר שויהי לי -לבן- שור וחמור, הוא היה נחשב בעיני כשור וחמור, לא יחסתי מעלה אחת אליו, והיה נחשב בעיני כבהמה, ממילא לא למדתי ממעשיו הרעים.

קילס הרב זיע"א את הדברים ואמר, כדברים הללו מדויק ברמב"ם פ"ו ה"א מהלכות דעות, שדרך ברייתו של אדם במעשיו ובדעותיו להימשך אחר רעיו וחביריו, כלומר כל ההימשכות אחר אחרים שנוהגים לא כהוגן הוא רק אם הם נחשבים בעיניו לשווים אליו, אבל אם הם חשובים אצלו לכלום, אין הוא נמשך בדעותיו אחריהם. והראיה שמעולם לא שמענו על רועה שמבלה את רוב יומו עם הצאן שימשך לעשות כמעשיהם, מדוע?, והרי דרך ברייתו של האדם להימשך אחרי סביבתו?, כי נהיר לו שהוא אדם והם צאן..

הגאון רבי יוסף דוב זצוק"ל בנו של הרב מבריסק הוסיף לבאר, כי הטעם שאנשים נמשכים אחר סביבתם היא כי לפני כל מעשה שלהם הם חושבים, 'מה יאמרו עלינו בסביבה', וממילא הם מרצים במעשיהם את הסביבה, אבל אם הם שור וחמור, אין לי מה לרצות אותם, הם לא ה'חברה' שלי כלל וכלל.

כמובן שאין זה מתיר לומר על הטועים מילות גנאי. כמו שמסופר על מורנו הגר"ש פינקוס זצ"ל שנסע פעם עם ידיד בפאתי אופקים,

והנה לפניהם איזה אפיקורוס אחד רוכב על חמור, והיהודי שישב לציידו של הגר"ש אמר, תראה ר' שמשון הנה חמור רוכב על חמור, ר' שמשון שרצה להעיר בחכמה לידידו, בשמעו מילים אלו עצר את הרכב בחריקה, הסתובב אליו ואמר בזעקה איך אתה קורא לו חמור?, והלא זהו אח שלי..

אבל עם זאת שומה עלינו להבין ולחיות את ההבדל התהומי בינינו לבין הטועים, כלשונו המפורסמת של החזו"א על הת"ח, שמתעלה בתורתו מדרגת חמור לדרגת אדם ומדרגת אדם לדרגת מלאך. זהו ההבדל בין בן תורה לבין עם הארץ, הם בדרגת חמור, ואני בדרגת מלאך, הם בכלל לא במערכת יחסים אחת.

בתוך כל אדם יש את החלק הבהמי שלו, וצריך לא להימשך אחריו, אלא אחרי החלק האלוקי, בימינו כאשר אין מצויות כ"כ בהמות בינינו, יותר ויותר נראים לנו תאוות וטבעים בהמיים כאנושיים, זאת משום שראינו חלילה רק אנשים שמתנהגים כך ולא ראינו שזה בעצם הנהגת בהמה, כי הרי אין אנו כ"כ מכירים מהי בהמה וכיצד היא נוהגת..., ואנשים למדנו הרי נמשכים אחרי אנשים כמוהם, אבל מי שחי ורואה כיצד חיה בהמה, שכל מעיניה הוא רק אכילה ומילוי

האבוס שלפניה, הרי הוא יודע להבחין כי הרבה ממה ש'הוא' רוצה, זה לא בדיוק 'הוא', אלא זוהי הבהמה שבקרבו, וכאשר הוא רואה אחרים שרצים דווקא אחרי תאוותם הבהמית קל לו לסווג אותם כיאות להם - בהמות.

מספר הגאון רבי מ"א גולדבלט שליט"א מראשי ישיבת קרית מלאכי

מספר הגאון רבי מ"א גולדבלט שליט"א מראשי ישיבת קרית מלאכי, ותלמידו המובהק של הגאון הצדיק רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון זצ"ל: נער צעיר לימים הייתי בישיבת 'תל אביב', יום אחד בשעת צהרים נראתה בפתח בית המדרש דמותו הנאדרת של ר' שולעם, קמתי לברר את מי הוא מחפש והתברר כי הוא עבר באזור והוא רצה לדרוש בשלומי של בן אחותו שלמד איתנו בישיבה, לאחר שהחליפו ביניהם כמה מילים, פנה הגאון ללכת, והלכתי אחריו ללוותו, עדיין לא הכרתיו אך מראה פניו משך אותי, כשהוא שם לב כי אני מתלווה אליו פנה אלי בניעמויות ושאל נער מה רצונך, ענית כי רצוני ללוות את הרב, אמר הגרש"מ אם כך מגיע לך ממני פרס, סברתי לתומי שהוא יביא לי איזה סוכריה, אבל במקום לפשפש בכיסו הוא החל לדבר בלשונו הציורית.

וכך אמר ר' שולעם, וישלח יעקב מלאכים אל עשיו אחיו, מסביר רש"י מלאכים ממש, איזה מלאכים, אותם מלאכים של כי מלאכי צווה לך, אלו שמתלווים אל יעקב אבינו אל כל אשר ילך, ועשיו רואה אותם ולא מתפעל כלל, והם חוזרים אל יעקב ואומרים לו הנה הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו. יעקב מנסה דרך נוספת ושולח לעשיו מנחה, גמלים ועיזים, ולא יאומן זה פועל את פעולתו, ועשיו שואל את יעקב בפגישתו מי זה

המחנה אשר פגשתי. ולא מעולל לו כל רע. זהו דבר פלא ממש גסותו של עשיו, אדם רגיל שרואה מלאך אמור להתעלף וליפול תחתיו, ואילו על עשיו זה לא משפיע, ומה כן משפיע עליו כמה גמלים ועיזים..

אבל כשהגעתי לישיבה התפלאתי לראות בשעת הפסקת הצהרים כמה וכמה בחורים יושבים ולומדים בהיכל בית המדרש, הבעתי את התפעלותי בפני קרובי שבאתי לבקר והוא הסביר לי שאין זה חזון נפרץ, אלא שכעת יש מבצע חזרות, ועל כל חזרה מקבלים בני הישיבה מתנת מההנהלה, ולכן ישנם לומדים רבים גם בשעות המנוחה..

חשבתי לעצמי אמר ר' שולעם, מעניין המלאכים המבהילים והנפלאים שנוצרים מכל מילה של תורה היו גם היו אמש, ומדוע לא היו אז בחורים בשעות המנוחה בבית המדרש?, אלא שהבחורים ג"כ מתפעלים מגמלים וחמורים...

התכרכמו פני מעט, מספר הרב גולדבלט, אך ר' שלום שהבחין בכך אמר לי, אל תתבייש כ"כ, כולנו עשיו.. הנה אצלנו בשערי חסד יש כולל אברכים, סדר הצהרים מתחיל שעה 3:30 אך רוב האברכים מגיעים לכולל 3:45, משום שמי שמאחר לאחר שעה זו נקנס, ומורידים לו מעט ממלגתו.

והנה וכי המלאכים לא היו בית המדרש בשעה 3:30, אלא שכולנו יש בנו קצת עישויות, אנחנו מעדיפים כל אחד לפי דרגתו את הגמלים על פני המלאכים..

המוסר נוקב הוא, בואו וניטול ממנו לעצמנו, להבחין כי יש בנו חלק בהמי שצריך להשליט עליו את השכל, לבחור בטוב, ולרחם על מי שהוא כבהמה שהחלק הבהמי שולט עליו, אין מה להסתכל עליו וודאי וודאי לא לקנאות בו.

(לתגובות והארות 08974974aa@gmail.com)

המשך מעמוד 17 | הרה"ג ר' שלמה סטרו שליט"א

הגדרות מסוימות. רק אחרי שהכל מסודר אצלי בס"ד, אני יכול לגשת לאולפן ולהקליט את השיעור הבא. "זה כמובן לוקח המון המון זמן, ואני רוצה לנצל הזדמנות זו כדי לומר תודה רבה לאנשי ביתי, על ההקרבה הגדולה והנכונות לאפשר לי לעשות את זה, למרות שזה דורש הרבה ארגון ומחשבה, וגם את כל הזמן שפעם אולי היה קצת פנוי פה ושם, שעכשיו בס"ד מוקדש לזה. אני מקווה שבהמשך בס"ד, כשאזכה לצבור קצת יותר ניסיון, זה יהיה קל יותר..."

משיב לנו שהתשובה לשאלה הזאת אינה חד משמעית: "זה מאוד מאוד תלוי איזה עמוד", הוא מסביר. "יש את השלב הראשון שבו אני לומד את העמוד לעצמי, בלשון הקודש, כדי להבין אותו באופן שיהיה לי ברור ונהיר, כי מי שאינו מבין טוב כמובן לא יכול להסביר טוב. "בשלב השני אני צריך לתכנן את השיעור לפני שאני מוסר אותו, איך אני מתרגם כל מינוח לספרדית, ואז מגיע השלב שבו אני פותח את המילון, ומנסה לגבש לעצמי תוכנית פעולה, לא פעם אני מרים טלפון לתלמידי חכמים דוברי ספרדית, ומתייעץ איתם איך להגדיר

עורך אחראי: הרב משה הרמן • גרפיקה: הרב זאב רבינוביץ • צילום: פוטו ציון, פלאש 90, שאטרסטוק
כותבים: הרב יהושע לייבזון leib1964@gmail.com • הרב ישראל ליוש israel.layosh@gmail.com
sefer012@gmail.com הרב אברהם פוקס • a6150805@gmail.com הרב אליעזר יטקובסקי
i0548467550@gmail.com הרב ישראל היימן

כתובת מייל לתגובות: info@dirshu.co.il • טלפון: 02-5609000 • הדפסה: חסד ואמונה
לקבלת העלון במייל: dirshu@dirshu.co.il

כל צלחת שנשברת בבית זו הוכחה נחרצת שתפקידה עלי אדמות הסתיים, כל פעם שחוזרים מקנייה בצרכנייה עמוסי שקיות צריך לחפש את הבול האלוקי ששלח לנו דווקא את המוצרים האלו וזיכה אותנו במ..

כך ביאר המשגיח דליקווד - הגה"צ ר' מתתיהו חיים סולומון שליט"א את ההסבר על יעקב אבינו.

מאת: הרב ישראל היימן

שמערל היה האביון של העיירה. עני ורש כמו בסיפורים האמיתיים... בביתו אין פרוטה לפרוטה והוא חי מהיד לפה בצמצום גדול. על כל פרוסת לחם קטנה הוא עמל קשות. כל שבת היא משימה כמעט בלתי ניתנת ליישום. בניו ובנותיו מתהלכים קרועי בגדים ובעיניהם רעבון תמיד.

אנשים טובים ניסו תמיד לעזור לו, היו שתרמו לו מידי פעם סכום קטן, היו ששכרו אותו לעבודה כזו או אחרת ושילמו עליה כמה פרוטות. שמערל חי במלחמה מתמדת. הוא תמיד הסתובב עם תחושה של חוסר, מחפש מהיכן ניתן לקושש את המטבע הבא...

אם בסיפורים טובים עסקינן אז גם שמערל שלנו יום אחד מצא את המזל החמקמק... מדובר באיזו סחורה כמעט בלתי משישה שמשיהו נתן לו למכור, הצטרפה לזה השמועה אותה הוא שמע ממש במקרה שבעיירה סמוכה יש לסחורה הזו ביקוש גדול, התזמון של ההגעה לעיירה ההיא בדיוק כאשר עשיר העיירה חיפש את הסחורה המסויימת הזו במשך ימים ארוכים ומשום מה לא מצא, הניבה רווח יפה ומכובד שפתח את השערים המסחריים גם בעיני הסוחרים האחרים...

מה לנו להאריך, מזלו של שמערל נהפך לו לברכה. אמנם לא בין לילה, אבל אחרי שנה של עבודה מאומצת הוא בהחלט כבר לא היה עני ואביון. הילדים כבר לא סבלו מקור ומרעב והוא כבר לא ישב בין פשוטי העם במערב בית הכנסת.

עברה שנה ועוד שנה ושמערל העפיל במעלה ההצלחה. הוא הפך להיות סוחר מן המניין, אמיד ומכובד, כזה שיכול להרשות לעצמו כבר קצת יותר... הבקתה בה הוא גר כבר לא תאמה את מעמדו החדש והוא שכר קבלן ופועלים שיהרסו אותה ויבנו בית ראוי לשמו. חדרים מרווחים סלון גדול ומטבח משוכלל.

חודשים של בניה חלפו, במהלכם גר שמערל בבית זמני, בסופם הוא פנה להעביר את תכולת ביתו הישן ששוכנה בארגזים זמניים לבית החדש. שמערל הסתובב כמלך בגדוד ופיקח על העברת החפצים וסידורם בבית החדש. הוא רווה נחת מכל רגע כאשר הפועלים חיכו למוצא פיו ושיבצו כל חפץ במקומו הראוי לו.

עם התקדמות המלאכה עננה נראתה על פניו של שמערל. הוא חיפש שוב ושוב משהו מסויים בין הארגזים הרבים. כאשר חיפושיו לא נשאו פרי הוא פנה אל הפועלים ושאל אותם בפנים מוטרדות: "האם מצאתם את הכוס הכחולה? כוס מחרס פשוטה וכחולה

שהייתה אמורה להיות כאן? היא חשובה לי מאד, היכן היא?" הפועלים לא הבינו את הלך רוחו של העשיר החדש. 'כוס כחולה מחרס פשוט? ניתן לקנות אותה בכל חנות לכלי בית מזדמנת, מה הוא צריך אותה דווקא? מדוע הוא מוטרד ממנה?' חשבו הפועלים. רק כאשר מצאו הפועלים את הכוס שהוחבאה באחד הארגזים ושמערל החזיק אותה בידיו, שמעו הפועלים וכל המתאספים את סיפורה של הכוס והבינו את העניין.

את הכוס הזו, פתח שמערל, קיבלתי כסגולה מאחד הצדיקים הגדולים. הוא עבר כאן בעיירה ואני ניגשתי אליו לבקש את ברכתו להצלחה ולצאת ממעגל העניות הנוראה שהייתה מנת חלקי עד לפני כמה שנים.

הוא בירך אותי ונתן לי את הכוס עליה הוא בירך כסגולה להצלחה. מאז שמרתי אותה ואף קידשתי בה מידי שבת. הרגשתי שזה כוס שמימית שברכת הצדיק גלומה בה ומלווה אותי.

נכון, סיים שמערל, יש לי היום ברוך ה' כל כך הרבה רהיטים מפוארים, כלי אוכל ושאר מותרות, אבל את הכוס הפשוטה הזו אני רוצה לשמור... היא חשובה לי ואתם כנראה מבינים למה...

במשל נפלא זה ביאר המשגיח דליקווד - הגה"צ ר' מתתיהו חיים סולומון שליט"א את התמיהה הגדולה על יעקב אבינו.

כאשר יעקב עובר את מעבר יבוק הוא חוזר לאחוריו ומשאר את כל מחנהו לבד רק כדי לאסוף כמה פכים קטנים שנותרו שם. חז"ל מגלים לנו שצדיקים ממונם חביב עליהם יותר מגופם. והשאלה היא

מזה שבועיים ימים לא באים לקנות מצרכים מביתו של מרן ה'חזון איש' זי"ע, וכיון שהם לא נהגו לקנות ולשלם בהקפה, כנראה שאין להם כסף ולכן הם לא קונים אוכל... "עשה עם המידע הזה כהבנתך..." סיכם החנווני

כסף... אמצעי ולא מטרה!

מאת: הרב ישראל ליוש

גי'נתר יעקב לבדו... (לב כה)

הגמ' בחולין (צא א) מביאה את דברי רבי אלעזר שנשתייר על פכין קטנים, מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם, וכל כך למה? לפי שאין פושטין ידיהן בגזל!

ודבריו טעונים ביאור: וכי מי שחביב עליו ממונו יקרא צדיק? הרי הצדיקים מסתפקים במועט וכלל אינם מייחסים חשיבות לממונו ולגשמיות, רק קניינים רוחניים קניינם, מדוע חביבות הממונו היא ראייה לצדיקות?

ועוד נקשה: חז"ל מסבירים שחביבות הממונו של הצדיקים נובעת מכך שאינם פושטין ידיהן בגזל, וכי שבח הוא לצדיקים שאינם גוזלים? הרי לפשוט יד בממונו לא לו, אינו ענין לצדיקות או רשעות, זה מנהג עבריינים, אנשי עולם תחתון!

נראה לבאר כך: יחסו של הצדיק לממונו הוא כאמצעי בלבד כדי להשיג ולקנות את צרכיו לחיי עבודת ה' שלו. לעומתו, מי שאינו צדיק הוא כוסף לכסף, הממונו היא עבורו לא רק אמצעי להשגת צרכיו, אלא הוא מטרה בפני עצמו, הוא אוהב כסף ולא ישבע כסף. אף אם מלאו כל צרכיו, אינו שבע, הוא רוצה עוד ועוד ממונו, כי צבירת ממונו לשם ממונו הוא ערך עליון בעיניהם.

הצדיק מעריך את חפציו לא בגלל שווים הכספי, אלא בגלל שהם משרתים אותו למטרות נעלות. הוא אינו מייקר כלי זהב בגלל שהוא שווה יותר מכלי מתכת, אבל הוא כן יחשיב כל חפץ שהוא למרות שוויו הדל, כי הוא משרת אותו לשימושים חשובים.

זהו השבח על הצדיקים ובראשם יעקב אבינו. הוא חזר עבור פכים קטנים למרות שווים הדל, כי הוא צריך את שימושם. אדרבה דוקא חזרתו לפכים הקטנים מראה שהוא איש רוחני שאינו מייחס חשיבות לכסף, אלא מטרתו היא השימוש בכלי. כי מי שאינו צדיק לא יחזור על פכים קטנים, למרות שימושם, כי הם הרי לא שווים כסף, ואותו מעניין רק כסף...

הצדיקים, חביב עליהם ממונם יותר מגופם, אין הכוונה לאהבת הממונו ולתאוות הבצע, הכוונה היא לממונו המשרת אותו לעבודתו הרוחנית, וזה חביב עליהם יותר מגופם הגשמי, כי בעבורם הגוף אינו אלא מכסה לנשמה.

בזאת אף נבין מה ענין השבח לצדיקים שאינם פושטין ידיהן בגזל. 'פושטין ידיהן' הוא ביטוי ל'ביקוש', כפי שנאמר: "כל הפושט יד

נותנים לו". הצדיקים שאינם מעריכים את הממונו בגלל שוויו, אלא לפי צורך שימושם ושירותו, א"כ אין להם כלל ביקוש ותאוה לממונו הזולת, כי רק מי שתאוות הממונו בראש מעייניו, הגזל הוא ניסיון עבורו, כי הוא רוצה להעשיר את אוצרותיו. אבל הצדיק מתייחס לכל ממונו כמשרת וכעבד העושה את רצונו אדונו, ואין לו כלל תאוה להגדיל את ממונו ולהעשיר את אוצרותיו.

החנווני בשכונת 'זכרון מאיר' פנה לרבי יעקב הלפרין זצ"ל וסיפר לו שמזה שבועיים ימים לא באים לקנות מצרכים מביתו של מרן ה'חזון איש' זי"ע, וכיון שהם לא נהגו לקנות ולשלם בהקפה, כנראה שאין להם כסף ולכן הם לא קונים אוכל... "עשה עם המידע הזה כהבנתך..." סיכם החנווני

רבי יעקב ידע שה'חזון איש' לעולם לא קיבל כסף מאף אחד, ועל כן החליט להעניק לו כסף בערמה. הוא בא לביתו וביקש לקנות עשרה ספרי 'חזון איש' על מסכת פסחים שזה עתה יצא ממכשם הדפוס.

"לשם מה לך עשרה ספרים?" שאל ה'חזון איש'

- "בשיעור של הג"ר שלמה הרש"ר זצ"ל התחילו עכשיו ללמוד

מסכת פסחים, ואני רוצה לקנות לכל הלומדים ספר 'חזון איש'..."

- "מספיק להם צל"ח על פסחים, הם לא צריכים 'חזון איש' על

פסחים..."

ניסיונותיו של ר' יעקב הלפרין לא צלחו, ה'חזון איש' הסכים למכור

המשך בעמוד 26

לו רק ספר אחד, במחיר עשרים גרוש...

פעם ביקר בבית ה'חזון איש' ז"ע רב מירושלים. כשיצא, קנה ספר מהרבנית והשאיר אצלה חמש לירות, [סכום גדול, באותם ימים], נכנסה הרבנית אל ה'חזון איש' וספרה לו בשמחה על חמשת הלירות שהרוויחו. לקח ה'חזון איש' את השטר של החמש לירות וקרע אותה לעיני הרבנית לארבע חלקים, [לאמור: כך צריך להעריך כסף...]. לאחר מכן, הדביק ה'חזון איש' את השטר חזרה ושלח אותו עם שליח מיוחד לרב ההוא מירושלים...

"כשמשלמים יותר..." - הפטיר ה'חזון איש' - "רק גורמים לי טרחה יתירה... עשרים גרוש מספיק..."

הסיפור שמבטא יותר מכל שאצל הצדיקים הכסף הוא רק אמצעי ולא מטרה, הוא מה שסיפר הר"ר אברהם ריין זצ"ל, מי שהיה מנהל הישיבה ב'כפר סבא', שם שימש מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אהרן ליב שטיינמן זצ"ל כר"מ...

יותר מחצי שנה לא הצליח ר' אברהם לשלם משכורות לצוות הישיבה. לאחר תקופה זו רווח מעט לקופת הישיבה, ורבי אברהם ביקש לשלם להג"ר אהרן לייב את כל המשכורות שלא שולמו לו. אך רבי אהרן לייב סירב לקבל את המשכורות, "הרי הסתדרנו כל החורף גם בלי הכסף הזה... מדוע שאקח את זה עכשיו...? כששמע זאת ר' אברהם, פנה אל הרבנית ושאל אותה: "כיצד הסתדרתם כל החורף בלי משכורת...?"

"החצילים היו מאוד זולים בחורף, אכלנו מהם בוקר, צהריים וערב..."

פשוטה, מדוע? הלא וודאי לא מדובר באיזו 'תאוות ממון' גרידא... אי אפשר לומר את זה על שום צדיק בכלל ובוודאי לא על יעקב אבינו. אז מדוע ממונם כה חביב עליהם?

מאיר הגה"צ שליט"א בנועם אמרתיו: דווקא בגלל שצדיקים כמו יעקב אבינו יודעים שממון דבר מאוס הוא, דווקא בגלל שלגוף הממון ולעצמותו אין להם שום קשר רגשי כלשהו, כי אין להם חיבור אמיתי לעולם הזה ולתהפוכותיו. הם יודעים ומרגישים שכל חפץ, אפילו הקטן ביותר, אם הוא נמצא אצלם סימן שרצון הבורא הוא שהחפץ הזה ישרת אותם. חיים עם אמונה חזקה כזו נותנים את ההרגשה שכל חפץ שיש לי הגיע בדיוור ישיר מאת בעל הבירה. חפץ כזה לא ניתן לאבד אותו כך בחוסר שימת לב...

כל שקל שנכנס לחשבון הבנק הוא התגלות של רצון הבורא, כל צלחת שנשברת בבית זו הוכחה נחרצת שתפקידה עלי אדמות הסתיים, כל פעם שחוזרים מקנייה בצרכנייה עמוסי שקיות צריך לחפש את הבול האלוקי ששלח לנו דווקא את המוצרים האלו וזיכה אותנו בהם...

אם נתייחס לדברים בצורה כזו נוכל גם להגיע לדרגה העצומה הזו של 'צדיקים ממנום חביב עליהם יותר מגופם'.

פרנסה בכבוד

'כל הזהיר בברכת המזון, מזונותיו מצויור לו ככ' ימיו בכבוד'
(מ"ב קפ"ה ס"ק א' בשם החינוך)

לומדי 'הדף היומי בהלכה' מתחילים עתה סימן קפ"ב בהלכות ברכת המזון זו ההזדמנות שלך להצטרף ולזכות ל'כל השונה הלכות בכל יום'

להצטרפות לתוכנית המבחנים והמילגות של 'דרשו' בכל עמדות 'נדרים'

לפרטים: מוקד 'דרשו' 02-5609000

התפלאתי ושאלתי, אם כן, מדוע אתה מתגורר במרתף עלוב בירושלים, מדוע אינך מתגורר בביתך הגדול שבארצות הברית, ליד לדיך ונכדיך? אמר לי, מה יש לי לחפש שם, וכי אפשר להשוות? האם יש שם מישהו שיש לו מילימטר אחד כמה שיש כאן בירושלים? נכון, אני גר במרתף, אבל בירושלים! וכי יש באיזשהו מקום בעולם אווירה כמו בירושלים? אני הולך בשבת ברחוב יפו, על פסי הרכבת הקלה המושבתת, אל הכותל המערבי. איזו הרגשה נפלאה, איזו תחושה נעלה. אפילו ביקור בשוק מחנה יהודה הוא חוויה רוחנית ומרוממת.

וכי איזו רוחניות אפשר כבר למצוא במחנה יהודה

התפלאתי שוב, וכי איזו רוחניות אפשר כבר למצוא במחנה יהודה, בין דוכני הפירות והירקות, בין הסוחרים המכריזים בקול על מרכולתם? אמר לי, בוא אספר לך. אני נוהג ללכת לשוק פעם בשבוע, לקנות ירקות טריים. פעם, לאחר שאספתי את קניתי, ניגשתי לבעל הדוכן לשלם. הסכום היה עשרים ואחת שקלים. הוצאתי שטר של עשרים שקלים ומטבע של עשרה שקלים והגשתי לו. שאלני, אולי יש לך במקרה מטבע של שקל. פשפשתי בכיסי והצלחתי לדלות משם שקל. אמרתי לו, כן, יש לי אחד. אמר לי, אתה חושב שרק לך יש אחד? הצביע על השמים ואמר, אמנם אני בלי כיפה, אבל אל תסתכל עלי ככה, גם לי יש אחד. לא בכיס אלא למעלה, ה' אחד... זהו השוק בירושלים של מעלה. יהודי זה לא רק מתגורר בארץ ישראל, הוא חי בה. זו החיות שלו.

עשיו חי בארץ ישראל במשך אותן עשרים שנה שהיה יעקב בחרן. יעקב חושש, איך אוכל לעמוד כנגדו, הלא יש לו זכויות כה רבות וחשובות. מה עושה יעקב, שולח מלאכים אל שרו של עשיו. הם כבר יודעים לבוא איתו חשבון. הם יודעים באיזו שפה מדברים עם מלאכים.

אומרים המלאכים לעשיו ולשרו, 'חברה', תורידו פרופיל. אל תתלהמו. אל תשתבחו כל כך במצות ישיבת ארץ ישראל. בואו נראה, מה עשה עשיו כאשר ישב בארץ הקדושה, הניח תפילין? הלך ללמוד תורה בבית המדרש? קיים מצוות התלויות בארץ? לא מניח ולא מקצתיה. להפך. נשיו הקריבו קרבנות לעבודה זרה, עד שכהו עיניו של יצחק מעשנו, כפי שכותב רש"י על הפסוק "ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות" [בראשית כז א]. הוא אמנם ישב על אדמת ארץ ישראל, אבל וודאי לא קיים בכך מצוה. להפך, עבירה היתה בכך. כי כאשר אדם מתנהג שלא כראוי בפלטרין של מלך, מעשיו חמורים שבעתיים.

אומר אם כן יעקב לאדונו ושרו של עשיו, אני התגוררתי אצל לבן הרשע זה עשרים שנה ובכל זאת תר"ג מצוות שמרתי, למרות האווירה המתירנית ורווית העוונות. ואתה, למרות שהנך יושב בארץ הקודש, הרוויה אווירת קדושה וטהרה, חטאת ופשעת, כיצד הנך בא ליראני ב'מצוה' זו?!

(מתוך ספר "מפיק מרגליות")

האם אפשר לברך על כוס של ברכה

עם סודה? מיץ תפוזים? קפה או תה?

לומדי 'הדף היומי בהלכה' מתחילים עתה סימן קפ"ב בהלכות ברכת המזון זו ההזדמנות שלך להצטרף ולזכות ל'כל השונה הלכות בכל יום'

להצטרפות לתוכנית המבחינים והמילגות של 'דרשו' בכל עמדות 'נדרים'

לפרטים: מוקד 'דרשו' 02-5609000

צוף התורה

מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי, עם שאלות בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

לקבל את המחמאות ממחברי הספרים, ולתמוז חשב שגם הפעם מחבר הספר בוודאי נורא מתרגש ועומד להודות מעומק הלב. אלא שאז הוא קיבל מקלחת צוננת שחיסלה לחלוטין את ההתלהבות שלו. "מה עשית לי?" שאל ר' ראובן בקול בוכים, "תראה מה הדפסת... אוסף של שרבוטים בלי שום קשר אחד לשני...". עכשיו היה זה תורו של בעל הדפוס להחוויר. הוא העיף מבט קל בספר ומיד הבין את הטעות. "אני מצטער מאוד", אמר, "אבל אני הדפסתי את החומר שאתה שלחת לי. ולכן, ידידי היקר, אני מצפה ממך לעמוד בהתחייבות ולשלם על הכל כפי שסיכמנו". ר' ראובן נבון. מצד אחד צודק בעל הדפוס, הטעות היא שלו, הוא זה ששלח את הקובץ הלא נכון. מצד שני, הוא מקבל לידיו מוצר שהוא בכלל לא חפץ בו, מי אומר שהוא צריך לשלם עליו. שאלה: האם ר' ראובן חייב לשלם את הסכום במלואו? אולי הוא פטור מכל תשלום, או שאולי נגיד שבכזה מקרה משלם רק את העלויות כדי שבעל הדפוס לא יינזק, אבל אינו חייב לשלם את המחיר המלא? תשובה: מאחר והנוהל המקובל בכל בתי הדפוס הוא שלפני ההדפסה שולחים 'העתק שמש' למוציא לאור, כדי שיעבור על הספר לפני ההדפסה, ורק לאחר אישור נוסף מדפיסים את הספר, ומאחר ובמקרה זה המדפיס התרשל בכך ולא טרח להמתין לאישור הנוסף, האחריות מוטלת כולה על כתפי המדפיס, ור' ראובן פטור מכל תשלום. עם זאת, בדרך כלל מעורבים במקרים כאלו פרטים נוספים שמשנים את ההלכה, כמו למשל אם המדפיס מבקש לשלוח 'העתק שמש' ומחבר הספר מצהיר שהוא מוותר על הפרוצדורה הזאת כדי לחסוך בזמן, משום שהוא רוצה להספיק להדפיס לפני החג המתקרב או חתונת הבן וכדו', ובוודאי שאם הוא מקבל על עצמו את הנוקמים, הדין משתנה בהתאם.

אמר רבינו שר התורה זצ"ל, שכשהוא חיבר את ספריו

אמר רבינו שר התורה זצ"ל, שכשהוא חיבר את ספריו, לא חשב להרוויח מכך ממון, ועשה זאת לשם מצווה בלבד. הוא העיד שלא

1
כשפתח את הספר, חשכו עיניו!
התברר שבטעות הוא שלח במייל
לדפוס את הקובץ הלא נכון, בעודו
מדפדף, הוא מצא בספר גם את מספר
הטלפון של הגנת של הבת הקטנה
שלו, שאותו כתב על הקובץ

קטנת מכל החסדים (לב יא)

ר' ראובן הנו אברך חשוב, שמזה שנים רבים מלבן סוגיות שונות בש"ס וכותב חידושי תורה רבים. לימים החל לקבץ את ההערות והסיכומים שכתב לקובץ אחד גדול, ואז הוציא ממנו חלק מהחומרים, עשה להם עיבוד מחודש, וסידר אותם לכדי ספר. כמובן שהדפסת ספר עולה לא מעט, ולכן היה ר' ראובן צריך להתאמץ כדי להשיג את המימון להדפסה, ואכן כשהשיג את כל הכסף, הוא שלח את כל החומר במייל להוצאה לאור, שהדפיסה את הספר ב-1,000 עותקים, כשר' ראובן אמור לשלם על כל עותק שהודפס כ-25 שקלים. הוא הגיע בהתרגשות גדולה לבית הדפוס, עם טנדר מיוחד של הובלות, כדי לאסוף את הספרים ולא הצליח להתאפק, קרע מעט את הניילון שעטף את משטח הספרים, והוציא ספר אחד בהתרגשות גדולה. באצבעות רוטטות הוא פתח את הספר ושאף מלוא ריאותיו את הריח הנפלא והמוכר של ספר שזה עתה יצא מתחת מכבש הדפוס.

כשפתח את הספר, חשכו עיניו! התברר שבטעות הוא שלח במייל את הקובץ הלא נכון, ובמקום שידפיסו את הספר שעליו עמל והתייגע כל כך הרבה, הדפיסו לו בבית הדפוס קובץ בוסרי וגולמי של חידושים שהוקלדו בזה אחר זה, בלי שום קשר בין האחד לשני, ועם הרבה מאד הערות שאי אפשר להעלותם לדפוס. בעודו מדפדף בעיניים קרועות לרווחה, הוא מצא בספר גם את מספר הטלפון של הגנת של הבת הקטנה שלו, שאותו כתב על הקובץ כי לא היה לו בדיוק דף ועט בהישג יד. כמו כן הוא ראה שם בספר החדש שלו, רשימת מצרכים שאשתו ביקשה ממנו לקנות במכולת, כשהוא חוזר מהכולל אח"צ. הבעלים של בית הדפוס הגיע כשכולו קורן מנחת. הוא תמיד אוהב

האמין שמישהו בכלל ירצה לקנות את הספרים שלו, וכי מדוע שאנשים יתעניינו בחידושים ובהערות שלו?

ואכן, במשך שנים רבות היו הספרים מונחים כאבן שאין לה הופכין. מרן הגר"ח העיד שלא היה לו כסף לשלם אפילו עבור הכריכה שלהם, וכך היו הספרים מונחים בלי כריכתם, במשך שנים רבות. אבל אחרי שנים פתאום התחיל להיות ביקוש לספרים, ועם הזמן הלך והתגבר עד שהם היו לסיפור של הצלחה והודפסו במהדורות נוספות.

הוסיף מרן הגר"ח ואמר שגם ספריו של אביו עברו תהליך דומה. מי קנה קהילות יעקב בשנים הראשונות לאחר הדפסתו? אף אחד. אבל ביום מן הימים פתאום עלתה קרנו של הספר והוא הפך לרב מכר. וכך היה גם עם ספריו של החזון אי"ש, הוסיף מרן זצ"ל. גם הם המתו שנים רבות עד שהפכו להיות נפוצים בכרם בית ישראל. חייבים לומר, כך סיכם מרן שר התורה את הנושא, שאם ספר נכתב לשם שמים, סופו להצליח.

אגב גררא אציין שראיתי תלמידי חכמים שמחברים ספרים, ואין להם כסף להדפיס אותם, ולכן עושים להם עימוד יפה ומעלים אותם לארכיון הענק של 'אוצר החכמה', מבלי להדפיס אותם. כך נמצא הספר שלהם נגיש ללומדים רבים, ויכול להרבות תורה בישראל, תוך חיסכון של עלויות ההדפסה.

ומעניין מאוד לצטט את מה שכותב הרה"ק בעל ה'אבני נזר' בהקדמתו לספרו 'אגלי טל': "מעודי היה דרכי לכתוב חידושי אשר חנני ה', אך להדפיס הדברים להפיצם על פני תבל לא עלה על דעתי, ואין לך יפה מן הצניעות. ואם יהיה מן השמיים שיובאו הדברים לדפוס, יהיה לאחר מאה שנים; כה היה מחשבת.

"אך בזאת בחרתי, ללמוד עם תלמידים מקשיבים, ללמד לבני יהודה קשת ללחום מלחמתה של תורה. כי בזה הזמן, שתורה שבעל-פה כתובה, המצוה ללמד הוא ללמד דרכי הלימוד.

"אך כעת, לעת זקנתי, בעוונותיי גבר עליי חולי השיעול ר"ל, ולא יכולתי ללמוד עם תלמידים, ונצטערתי מאד על זה, כי מצוה עלינו ללמוד וללמד לשמור ולעשות, וללמד גדול יותר מן ללמוד... אמרתי לתקן מעט, להדפיס חידושים, ותלמידים ההוגים בו ילמדו מתוכו דרכי לימוד".

מתברר שמשמים הביאו על רבינו ה'אבני נזר' את 'חולי השיעול', כדי שייאלץ להדפיס את ספריו ולהפיצם בישראל, וכך זכינו שהאור הנפלא הזה נשאר לדורי דורות ולא נשאר רק לאותו הדור כפי שחשב האבני נזר בענוותנותו לעשות.

לקח רבי מאיר שמחה את תכריך הכתבים, עלעל בו מעט

בעניין זה של הדפת ספרים היה מרן שר התורה מספר שפעם בא יהודי אחד לרבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק, בעל ה'אור שמח', והראה לו חיבור שכתב שלטענתו הנו חיבור שווה לכל נפש, ומתאים גם לחריפים וגם לבקיאים.

לקח רבי מאיר שמחה את תכריך הכתבים, עלעל בו מעט, ולאחר מכן אמר למחבר, שהרי ידוע שבהלכות מזוזה סוברים כל הראשונים שצריכים להעמיד אותה במאונך, ורבינו תם סובר בדעת יחיד להניח אותה במאונך, לרוחב המשקוף. בא רבינו הרמ"א ופוסק להניח את המזוזה בשיפוע כדי לצאת ידי שתי הדעות, ולאחר מכן בא רבינו הגר"א ואמר שאם נעמיד את המזוזה בשיפוע לא קיימנו אף אחת מהשיטות, ולכן יש להניח את המזוזה כשהיא זקופה במאונך.

"כך גם הספר שכתבת", אמר רבי מאיר שמחה, "ניסיתי לצאת ידי חובת החריפים וידי חובת הבקיאים, ולבסוף הספר אינו מתאים לא לחריפים ולא לבקיאים...".

רבינו הבית הלוי, מציין בהקדמה לספרו על התורה, שבתחילה הוא העלה את החידושים שהיו לו בדברי אגדה, בסוף השו"ת שחיבר, אבל לאחר מכן שינה את דעתו והחליט להדפיס אותם בספר נפרד, וזה לשונו:

"אמנם התבוננתי וראיתי כי מעטים המה המעיינים בו (בדרוש שנדפס בסוף השו"ת), יען כי הלומדים יחיו לא ירצו לבלות זמנם היקר בענייני דרוש, והחפצים באגדה לא ישלחו ידם בספר אשר עיקרו בנוי על דברי הלכה ופלפול...".

ועל כן עתה כאשר זכיתי להדפיס עוד קצת חידושים על דרוש, הנני לסדרם על סדר קצת הפרשיות, למען כי גם הבעלי בתים הטרודים בפרנסתם כל ימי החול יקחו להם פנאי ביום שבת קודש, ולראות בו אולי ימצאו בו איזו דברים ישרים לישר לב האדם לאביו שבשמים...".

רבי שמואל רוזובסקי תפס תור לעיון ברשב"א בשעה 12 בלילה...

ואם בהדפסת ספרים עסקינן, נציין את מה שהיה מספר מרן ראש הישיבה הגר"ש רוזובסקי זצ"ל, שכשהוא למד בעירו של רבי שמעון שקופ, בגרודנא, היה להם בישיבה רק שלושה כרכים של שיטה מקובצת, ו'איין צוריסנע רשב"א'. כלומר ספר אחד של רשב"א שהיה קרוע... ובחורים כולם הרי רצו ללמוד רשב"א, ולכן היתה להם תורנות שהתפרסה על פני כל שעות היממה, והוא עצמו, רבי שמואל רוזובסקי תפס תור לעיון ברשב"א בשעה 12 בלילה...

אבל המחסור בספרים לא הפריע להם לשקוד על התורה ולפלפל בסוגיות הש"ס באופן יוצא דופן, ומסופר שאחד מחשובי הבעלי בתים בגרודנא היה הגאון רבי חיים עוזר ינוקבסקי... הקורא בוודאי שואל את עצמו, איך ייתכן דבר כזה. 'בעלבת' שמכונה 'הגאון רבי'??? או שהוא גאון או שהוא 'בעלבת', זה לא הולך יחד.

אבל בגרודנא זה כן הלך יחד, לרבי חיים עוזר ינובסקי היתה חנות לממכר בדים, ואמרו עליו שהוא 'מוכר' בחנות שלו הרבה יותר חידושי תורה ממה שהוא מוכר בה בדים. הוא היה שקוע כל היום בספרים, ואם מישהו רצה לקנות בד היה צריך להפריע לו ולהוציא אותו מתלמודו.

רבי עקיבא עיין בגט, ופתח ספרים בעיני מעמיק מאוד עד שלבסוף פסק שהגט כשר, ואמר לאשה 'הרי את מותרת לכל אדם'.
לאחר מכן סיפר למקורביו שהוא נאלץ להסתמך על שיטות שונות כדי להתיר את הגט, משום שמדובר בשעת הדחק.
שאלו את רבי עקיבא איגר, וכי איזה דחק יש עכשיו? הרי בעלה עדיין חי וקיים ונמצא בעירו, נקרא לו ונבקש ממנו שיכתוב לה גט חדש.
השיב הגרעק"א, לא ולא. אם נצריך אותה גט חדש, הדבר יגרום לפגיעה ברב העיר שסידר את הגט, ותיגרם פגיעה בכבוד התורה, ואם זה זו 'שעת הדחק' מאוד גדולה, ומוטב להסתמך על היתרים שונים כדי להתירה מכבלי עגינותה, מבלי לפגוע בכבודו של הרב.
פרופסור נכבד שראה בעצמו תלמיד חכם מופלג, ניגש פעם למרן החזון איש זצ"ל, ואמר לו שהוא מצא מקור בירושלמי לכך שכהן יכול להתחתן עם גרושה, אם חלפו חמש שנים מהמועד בו התגרשה. מרן החזון איש חייך, ובמקום לגלגל את הפרופסור מכל המדרגות, סיפר לו סיפור...

כשהתמנה הגאון רבי משה אליעזר הורוויץ זצ"ל לרבה של העיר פינסק, ערכו לו מסיבה לכבודה של תורה ולכבוד המרא דאתרא החדש. רבי משה אליעזר היה בשמחה גדולה, וכששם לב שאין על השולחן יין, החליט לפעול בעורמה כדי לגרום לכך שיהיה יין על השולחן.

"אני אשאל אתכם שאלה חמורה", אמר הרב מפינסק, בעל ה'אהל משה' זצ"ל. מי שלא ידע להשיב על שאלתי, יניח על השולחן בקבוק יין, ומי שיידע להשיב עליה, יהיה פטור מהנחת בקבוק יין על השולחן.

"כולם הסכימו להיענות לאתגר שהציב בפניהם הרב החדש, והרב שאל אותם: היכן מצאנו מקור, בבלי או בירושלמי, בספרא או בספרי, בכל מקצועות התורה - היכן מצאנו מקור לזה שיש אופציה שבה נתיר לכהן להתחתן עם גרושה???"

כל אנשי העיר שתקו, גם גדולי תלמידי החכמים שבה ניסו להעלות בזיכרונם את כל הסוגיות של הבבלי והירושלמי, מעניין לאיזה מקור התכוון הרב?

הרב מצידו שאל אותם אחד אחד, וכל מי שלא ידע להשיב מה הוא המקור, התבקש להניח בקבוק יין על השולחן וכך עשו עד שסיים הרב את הסבב ועל השולחן היו בקבוקי יין לרוב.

או אז ההינאו אנשי הקהל לשאול את הרב לאיזה מקור הוא התכוון. היכן באמת יש מקור לזה שכהן יכול לישא גרושה?

נענה הרב ואמר: "האמת שגם אני לא מכיר כזה מקור, ובאמת אין שום מקרה שבו יותר לכהן להתחתן עם גרושה", ובאומרו כדברים האלו העמיד גם הרב בקבוק יין על השולחן...

"אם רבי אליעזר משה לא מצא שום מקור מכל מקצועות התורה לכך שיש אפשרות שכהן יוכל להתחתן עם גרושה, אתה בוודאי לא תוכל למצוא מקור לזה", השלים מרן החזון איש את תשובתו.

"כל התשובות שנכתבו במדור זה נועדו לחידודי, ואין לראות בהן הוראה למעשה בשום אופן"

הוא היה עומד בחנות ותופס בחורים שחלפו על פתחה כדי לדבר איתם בלימוד, ובאופן מיוחד אהב להילחם במלחמתה של תורה עם רבי שמואל רוזובסקי ועם רבי שמואל חרקובר.
בנו של רבי חיים עוזר, הגאון רבי ידידיה סיפר לימים ששלטונות המס בגרודנא דרשו מאביו לשלם מס בסכום גבוה, משום שהפקחים העידו שבכל פעם שהם עוברים ליד החנות היא מלאה בלקוחות ותמיד נשמע שם 'משא ומתן', הם כמובן לא ידעו להבדיל בין משא ומתן על מחירי הבדים לבין משא ומתן על המחלוקת בין ה'קצות' וה'נת'בות'.

2 מרן החזון איש חייך, ובמקום לגלגל את הפרופסור מכל המדרגות, סיפר לו סיפור...

הצילני נא מיד אחי (לב יב)

ר' יצחק משמש כמשגיח בישיבה. הוא שם לב שיש בישיבה שני בחורים מאוד מאוד חיוביים שיכולים היו להפוך לחברותא מיוחדת במינה, אם רק יהיו חברים. לדעתו הם יוכלו להשלים זה את זה ולהתעלות יחד בתורה וביראה, אבל משום מה לא נוצר קשר ביניהם והוא רוצה לעשות זאת באופן יזום.

שאלה: האם מותר לר' יצחק לשנות מן האמת, ולומר לאחד הבחורים שחברו אמר עליו משהו, למרות שהדבר לא באמת קרה, ולאחר מכן לספר לבחור השני שבחור פלוני אמר עליו כך וכך, ועל ידי זה ייצרו השניים קשר זה עם זה ואולי תפתח ביניהם חברות נפלאה.

תשובה: מצינו שהתירו חז"ל לשנות מן האמת כדי להשכיך שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחברו, וכבר אמרו חז"ל הווי מתלמידיו של אהרן שהיה אוהב שלום ורודף שלום, והיה נוהג באופן כזה שהיה אומר לאדם שפלוני מיצר על מה שפגע בו, אף שלא שמע אותו אומר כך.

אבל אין להביא ראייה לנידון שלנו, כי מה שאמרו שמוותר לשנות מן האמת מפני דרכי שלום, מדובר כשיש שפרצה מריבה או מחלוקת חלילה, ויש צורך לשנות מן האמת כדי לכבות את השריפה. אבל במקרה שלנו, אין לנו ראייה שמוותר לשנות מן השלום כדי לייצר חברות באופן יזום.

עם זאת, וודאי אפשר לפנות לאחד ולומר לו מילה טובה על החבר, לגרום אותו בלשון כדי שישמיע איזה תגובה שתחמיא לבחור השני, ולאחר מכן לגשת אליו ולספר לו שפלוני אמר עליו כך וכך, מבלי לשנות מן האמת, וכל ערום יעשה בדעת.

בספר 'כבוד התורה' מובא מעשה נורא בזהירות המופלגת של הגאון רבי עקיבא איגר זיע"א, בכבוד התורה.

פעם באה אשה אחת לפני רבי עקיבא, ואמרה לו שהיא התגרשה מבעלה וקיבלה גט, אבל התעוררה איזו שאלה על כשרות הגט, ולכן היא רוצה שרבי עקיבא איגר יעיין בו ויפסוק אם כשר הוא או שהיא צריכה גט נוסף.

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה'**

- ◆ אורח שהחליט לסיים את סעודתו וחזר בו - האם צריך לברך שנית?
- ◆ מדוע צריך להותיר מהלחם בסיום הסעודה?
- ◆ מהי כמות המים הנדרשת ל'מים אחרונים'?

היסח הדעת מאכילה

• המתארח אצל חברו, ואמר בסיום אכילתו "הבה נברך", כלומר, ברכה אחרונה - אין אמירתו נחשבת עבורו להיסח הדעת, אלא אם כן התכוון במפורש שלא לאכול עוד אף אם המארח יבקש זאת ממנו. ואם המארח אמר "הבה נברך", נחשב הדבר להיסח הדעת גם עבור האורחים; וכשבעל הבית אינו נוכח במקום, יתכן שהגדול מבין משתתפי הסעודה דינו כבעל הבית לענין זה.

• מי שנטל כוס יין לידו לקראת ברכת המזון, ולאחר מכן אוכל, צריך לברך ברכה ראשונה; ונחלקו הפוסקים אם צריך לברך ברכה אחרונה (למיעט על פת, עוגה וכדומה), או שברכת המזון פוטר את הכל.

הותרת לחם על השולחן בסיום הסעודה

• אין להסיר את הלחם מעל השולחן עד אחר ברכת המזון, כדי שיהא ניכר שמברכים את השי"ת על חסדו וטובו הגדול שהכין מזון לכל בריותיו, וכן משום שהברכה אינה שורה על מקום ריק.

• בנוסף על האמור לעיל, ישנן שתי סיבות לשייר מהלחם בכוונה תחילה - כדי שאם יבוא עני יוכלו לתת לו לאכול, וכדי שהמברך יודה לה' על חסדו שהשפיע עליו, שאוכל ומותר.

• אם בסיום הסעודה לא נותר לחם על השולחן - על פי הקבלה רצוי להניח לחם שלם על השולחן. אולם, אם נותרו חתיכות לחם על השולחן, אין להניח עליו גם לחם שלם, וכן להיפך.

• פירורי לחם שאין בהם 'כזית', אסור לדרוך עליהם, או להשליכם לאשפה ללא עטיפה. אולם, מותר לאבדם בצורה שאין בה בזיון רב; ואם בכל הפירורים יחד יש שיעור כזית - יש מחמירים.

'מים אחרונים'

• חכמינו ז"ל תיקנו ליטול 'מים אחרונים' בסוף הסעודה, משום

שהידים מזוהמות מהאכילה, ואין ראוי לברך באופן זה, וכן מחשש שמא היה מעורב במאכלים מלח הגורם לעיוורון במגע עם העינים.

• נטילת 'מים אחרונים' צריכה להעשות לתוך כלי, או לתוך כיוור, ולא על גבי קרקע, מפני שרוח רעה שורה עליהם, ויש חשש סכנה לדורכים עליהם.

• מקום נטילת 'מים אחרונים' הוא רק עד ה'פרק' השני שבאצבעות; ואם זוהמת המאכל הגיעה למעלה ממקום זה, צריך שהמים יגיעו לכל מקום שהגיעה אליו. ולכתחילה ראוי ליטול את כל אורך האצבעות.

• כאשר אנשים רבים סועדים יחד, ונוטלים מים אחרונים בכלי המזבא אל השולחן, יש להביא מספר כלים מתאים לכמות המשתתפים, כדי שהנוטלים הראשונים לא ישתהו זמן רב בין הנטילה לברכה.

• כמות המים הנדרשת לנטילת 'מים אחרונים' היא כזו שיש בה כדי לנקות את הידים; ויש שכתבו, שהגר"א נהג ליטול ברביעית (150-86 סמ"ק, לשיטות השונות), כבנטילה שלפני הסעודה.

• כבר בזמן רבותינו הראשונים, היו שנהגו שלא ליטול מים אחרונים. ורבים חולקים על כך, וגם על פי הקבלה חובה ליטול מים אחרונים.

מהלכות ברכת המזון

• יש אומרים, שצריך לברך ברכת המזון 'על כוס יין'. ויש אומרים שאין צורך לברך על היין אלא כששלשה אנשים ויותר אוכלים יחד; ויש אומרים, שאין חובה כלל לברך על היין.

• נוהגים לכסות את הסכין בשעת ברכת המזון בימות החול. ויש אומרים, שצריך להסיר את הסכין מעל השולחן ואין די בכיסויה, אך המנהג להסתפק בכיסוי, ורבים נהגו לכסות את הלהב בלבד.

חֲמֵדַת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ

בליל שבת, כשהרב אברהם קאפ מחזיק בידיו את הגביע ועומד לקדש על היין, חולפת בלבם של בני משפחתו מחשבה של תקווה לא שגרתית - שרק לא יצלצל הטלפון...

יו"ר ארגון החסד של בית שמש 'עזרת אחים', הרב אברהם קאפ, מספר כיצד הוא חווה את השבת שאותה הוא נאלץ לחלל פעם אחר פעם כדי להציל חיי אדם

שאינו זכאי לכך, אני לא מבין איך נתנו לי משמים זכות נפלאה שכזאת. "הרי הרמב"ם כותב כידוע שכשצריכים לחלל שבת כדי להציל נפש מישראל, לא עושים את זה על ידי ילדים או נשים אלא דווקא על ידי 'גדולי ישראל וחכמיהם', אם הדבר אפשרי כמובן. אני לא זכיתי להיות גדול בישראל או 'חכם' מסוג החכמים שעליהם התכוון הרמב"ם. ובכל זאת הוטלה על כתפי המשימה הזאת!

"עם זאת, אני לא מכחיש שזה מפריע לאווירת השבת בבית. לא בגלל עצם הפעולה של חילול שבת, שהיא מצווה חשובה מאוד לא פחות מהנחת תפילין או נטילת לולב, אלא פשוט מסיבות טכניות. כל בני המשפחה יושבים יחד, אוכלים, שרים מספרים סיפורי צדיקים ומדברים דברי תורה, ואני נאלץ לקרוע את עצמי מהמשפחה ולרוץ להציל חיים בשכונה אחרת, לפעמים אני גם צריך לקחת חולה לבית חולים בירושלים וכדו'.

"זה בהחלט מחיר לא פשוט שאני ובני ביתי צריכים לשלם. זה קשה, לפעמים זה אפילו מפרך, וזה לא נגמר אף פעם, כי תמיד אני צריך להישאר דרוך לקראת המקרה הבא, אבל לשמחתי הרבה אני לא לבד. ברוך ה' זכה הציבור החרדי ויש בתוכו אלפי מתנדבים בארגוני ההצלה השונים, והעול הכבד הזה של הצלת חיים מתחלק בין כולנו. "דבר אחד אני יכול לומר לכם, ההרגשה הנפלאה הזאת שאני מרגיש בשובי הביתה אחרי שהצלת חיי אדם, ואז אני מגביה שוב את הגביע כדי לקדש על היין - זאת הרגשה כל כך נפלאה וכל כך שבתית, שמפצה על כל ההשקעה ומצדיקה את המחיר!".

יוחנן וסרמן

בליל שבת, כשהרב אברהם קאפ מחזיק בידיו את הגביע ועומד לקדש על היין, חולפת בלבם של בני משפחתו מחשבה של תקווה לא שגרתית - שרק לא יצלצל הטלפון...

הם יודעים היטב, שאם הטלפון יצלצל, אבא יניח את הגביע מידו, ויגש לענות לטלפון. לאחר מכן הוא ייקח את המפתחות, יצא החוצה וייסע במהירות כדי להגיש עזרה ראשונה.

יש להם ניסיון של שנים, כמעט לא עוברת עליהם שבת בלי שהרב קאפ יצטרך לחלל אותה, כדי להציל נפשות.

"אנשים שואלים אותי איך אני מסוגל לעשות ככה את השבת, אם אני לא מרגיש עם זה רע, שאני נאלץ להתניע את האמבולנס ולחלל שבת", הוא מספר.

"והתשובה שלי היא כפולה: "קודם כל, זה לא מעניין! מה זה משנה איך אני מרגיש? ואם משהו מרגיש לא טוב עם זה שהוא צריך לקום בבוקר ולהניח תפילין, אז מה? יותר על הנחת תפילין חלילה? מי שלא אוהב יין לא ישתה ארבע כוסות? אנחנו יודעים שכתוב בהלכה שאדם צריך לדחוק את עצמו ולשתות ארבע כוסות גם אם הוא מאוד מאוד לא אוהב יין. הצלת נפשות זו מצווה לא פחות חשובה משתיית ארבע כוסות, ואם קשה לחלל שבת כדי להציל חיים, אז אדם צריך לדחוק את עצמו ולעשות את זה בכח..."

"אבל מעבר לכך, אני רוצה לומר לכם שזה בכלל לא קשה לי. ההיפך הוא הנכון, אני מרגיש שזאת זכות עצומה ואני רואה את עצמי כמי